

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 3.

Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelki: Ljubljana, Pucinijska ulica 3 — Telefon št. 31-23, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računski in Ljubljanski pokrajinski pri pošto-

čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje

Italije Servizio Cont. Cor. Post. No 11-3118

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO na oglašje iz Kr.

Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbaja vsak dan razen ponedeljka

Naročnina mala mesečno Lir 12,-

za inozemstvo pa Lir 22,80

Uredništvo:

Ljubljana, Pucinijska ulica št. 3, telefon

št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-

blicità di provenienza italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

PRED VRATI TOBRUKA

Zopet 1000 ujetnikov in velik plen — Sovražnik je izgubil nadaljnjih 25 letal — Na Črnem morju potopljena sovjetska podmornica

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 19. junija naslednje 751. vojno poročilo:

Osne čete so v stiku z zunanjo obrambo tobrukske trdnjave. V zmagovitih bojih za eliminacijo preostalih sovražnih podpornih sil na pravkar zasedenem ozemlju je bilo ujetih okrog 1000 ljudi, uničenih 10 tankov in zaplenjenih mnogo vojaških potrebščin vseh vrst. Poleg tega smo zaplenili 15 letal, ki so bila razvrščena na posameznih letališčih, ki smo jih iznenada zavzeli.

V mnogih letalskih spopadih so nemški lovci sestrelili 10 letal.

Brzi čoln, ki pripada flotili brzih torpednih čolnov, ki operira na Črnem morju, je torpediral in potopil drugo sovjetsko podmornico v sevastopolskih vodah.

Nov angleški imik

Ankara, 19. jun. Radio v Kairu je objavilo, da so se angleške čete umaknile iz El Adema in Sidi el Rezega. (Stampa Sera.)

Tobruk poslednji angleški up v Afriki

Stockholm, 19. jun. d. O vojaškem položaju v Libiji javljajo londonski dopisniki švedskih listov, da se bodo britanske čete po hudih porazih bržkone umaknile na črto Bardija — Solum, kjer bodo skušale organizirati novo obrambo. Po padcu El Adema in Sidi Rezega ostane britanskim silam edino še možnost obrambe na omenjeni črti. Po informacijah švedskih listov v Londonu splošno sodijo, da bo general Ritchie skušal braniti Tobruk, ki ga nemške sile že napadajo od treh strani. Utrdbe okrog Tobruka so v zunanji črti že pod ognjem osovinskih sil. Vojaški komentatorji v londonskih listih so v presojanju položaja še za stopnjo bolj pesimistični, kakor so bili doslej. Posebno zanima britanske komentatorje vprašanje, ali so osovinske sile v sedanjem letnem času v stanju prodreti v Egipt. Splošno vlada mnenje, da bo v tej možnosti igrala usoda Tobruka v naslednjem času zelo veliko vlogo. V Londonu so si edini, da mora padec Tobruka imeti zelo daljnosežne posledice ne samo za lokalni vojaški položaj, marveč splošno na vojno. List »News Chronicle« primerja trenutni položaj v severni Afriki s položajem v aprilu lanskega leta in prihaša seveda do zaključka, da so britanske postojanke danes v neprimerno večji nevarnosti kakor lani. Dejstvo je namreč, da britanske sile v severni Afriki trpe na pomankanju vojaških potrebščin in orožja, s katerim razpolagajo, je slabše kakor osovinskih sil, čeprav je britanska propaganda vse do zadnjega zagotavljala, da so britanske sile v severni Afriki enako dobro oborožene in opremljene kakor osovinske. Sedaj je tudi Londonu postalo očitno, da so osovinske sile bolj opremljene in da so predvsem pod vodstvom boljših taktičnih in strateških voditeljev. Po stockholmskih informacijah, ki so dosele do četrtka zvečer, je 8. britanska armada v naraščajočem razkroju. Zadnja poročila še bolj podčrtavajo, da razpolagajo nemško-italijanske sile z večjimi količinami orožja boljše kakovosti. Posebno iznenadeni so v angleških vojaških krogih nad tem, kako slabo so se obnesli toliko hvaljeni ameriški tanki razreda »General Grant«. Prav tako v Angliji narašča kritika nad britanskim vodstvom. V vojaških krogih pridobiva na terenu mnenje, da utegne biti general Ritchie sicer dober vojak v fronti, ni pa noben general velikega formata. Mnogo očitkov pada tudi na račun britanske propagande, ki je od začetka sedanjih bojev v Maritiki neprestano zatrjevala, da imajo Britanci popolno premoč v zraku, toda po padcu Akrome in El Adema je postalo tudi nepoučeno jasno, da o kakih premočih britanskega letalstva ne more biti govora, odkar britansko lovsko letalstvo nemškim bombnikom strogolavcem ne more preprečiti uspešnih napadov na britanske postojanke. Trenutno se vse britanske nade osredotočujejo okrog poslednje bilke, namreč Tobruka.

Nemški tisk o položaju v Sredozemlju

Berlin, 19. jun. s. Nemški tisk še nadalje živahno razpravlja o velikih zmagah osovinskih sil nad Angleži na kopnem in na morju. V Londonu, beleži »Lokalanzeiger«, so prelivene v skrbnih poslušalcih okoliščine, da angleškim ladjam ni uspelo doseči do luk, kamor so bile namenjene, in da je zaradi tega 8. angleška armada ostala brez nujno potrebnih vojaških potrebščin, s katerimi naj bi se bile vsaj delno izpolnile vrzeli v njenih zalozah, ki so se v zadnjih dneh hudo zmanjšale. Glede na to predstavljajo operacije na libijskih frontih zelo resno vojaško podjetje osi in angleška admiralteta bo morala po prvih dveh neuspešnih poskusih, da bi se prebil osni zid v Sredozemlju, v naglici poslati nove vojne potrebšchine po 25.000 km dolgi poti okrog rta Dobre nade. In čeprav je angleško poveljstvo upalo, da bo lahko ustvarilo nekako obrambno fronto s severnoameriškim potrebščinami, ki jih ima še na razpolago, je vendar moralo opustiti nado, pravi nemški list, da bi lahko v Libiji ustvarilo napadalno oporišče. Ta možnost je sedaj definitivno odpravljena. Angleži so se zavedli, da je Sredozemsko morje popolnoma v oblasti italijanskega brojlva in letalstva. Na drugi strani pa bi že pomanjkanje tonaže in spremljevalnih vojaških ladij onemogočilo take angleške ambicije. Churchillova tr-

ditev, da bo libijska fronta po sovjetski postala najvažnejše bojišče v borbi proti osi, je postala spričo tega smešna in iluzorna.

List razpravlja nato o pomorski katastrofi, ki je zadela Angleže v sredozemskih vodah in navaja nekaj priznanj agencije Reuter. Dejansko je objavila, da sta konvoja, ki naj bi dovedla vojski generala Auchinleka nove vojne potrebšchine, na svoji poti zašla na tako zvana mrtva področja, kjer je bila protiletalska zaščita povsem nezadostna, in se zaradi tega ni čuditi, če so italijanske in nemške sile dosegle dobre uspehe. Okoliščina, da je nekaj ladij, — agencija Reuter ni navedla njihovega števila, — doseglo za ceno znatnih žrtev luke, kamor so bile namenjene, se lahko smatra skoraj za smešno. Nemški list beleži, da agencija Reuter še nikoli ni bila tako skromna v komentarjih o kakih pomorskih bitki, posebno še, če se pomisli, da je londonska propaganda v prvem trenutku obeležila zadnje operacije za velik uspeh.

Ta zmešnjava v trditvah iz angleških virov, zaključuje list, sama po sebi dokazuje, kako resen poraz je bil Angležem prizadet.

Poškodovane ladje prispele v Gibraltar

La Linea, 19. jun. s. Preostanki angleških ladij iz konvoja, ki je bil decimiran in razpršen v vodah Pantellerije, so se vrnili v Gibraltar. Ladje so plule z različno brzino. Včeraj so v Gibraltarju izkrcavali mrtvece in ranjence. Med ladjami, s katerimi so izkrcali veliko število mrtvih in ranjenih, sta dve nosilki letal. Tako je bila demantirana ena izmed mnogih laži angleške propagande, da sta nosilki letal brez škode prešle silni napad italijanskega letalstva. Tudi vesti iz ameriškega tiska priznavajo, da so v Gibraltarju izkrcali mnogo mrtvih in ranjenih z nosilki letal in drugih ladij. Agencija »United Press« je objavila, da so se angleška bojna ladja tipa »Malaya«, nosilki letal »Eagle« in »Arhuse« ter ena križarka, ki so bile poškodovane, včeraj vrnile v Gibraltar.

Tanger, 19. jun. s. Doznavajo se, da so se ostanki velikega konvoja, ki je odšel iz trdnjave ponoči dne 13. t. m., vrnili v Gibraltar ob sivem in mračnem dnevu, ki je še povečal bedno sliko malostevnih ladij, ki so ušle uničevalnim akcijam letalsko-pomorskih italijanskih sil. Vrnile so se s počasnim tempom in znatno zdelane bojna ladja razreda »Malaya«, nosilka letal »Eagle« in »Argus« in nekatere druge bolj ali manj hudo zadete edince. S strogimi odredbami je bilo preprečeno, da ne bi radovednejši opazili vračajoče se ladje, toda kljub temu je množica vojakov in civilistov prisostvala žalostnemu povratku. Na pomočih so čakale dolge vrste ambulančnih avtomobilov z osebjem sanitete. Dolgo je trajalo izkrcanje ranjenih in mrtvih.

Občutne ameriške izgube na Pacifiku

Nekaj podrobnosti o japonskem napadu na Dutch Harbour

Tokio, 19. jun. (Domet). Dodatno k večeršnjemu poročilu japonskega glavnega stana o rezultatu japonskih operacij proti ameriški oporišči Dutch Harbour na Aljaski med 4. in 6. junijem se je s pristojnega mesta zvedelo, da je bilo med 21. sestreljenimi ameriškim letali tudi 15 tako zvanih letetič trdnjav in večje število bojnih letal tipa »Pee 40«. Japonsko letalstvo je Dutch Harbour prvič napadlo v mračnem viharnem vremenu in se pri tem zapletlo v borbe z 10 letali »Pee 40«. Drugo za drugim so bila ta letala sestreljena. Za to prvo skupino je skušala nastopiti v borbi proti japonskemu letalstvu 8 dvomotornih hidroavionov tipa »Bee 17«. Ta skupina že spada v razred tak zvanih letetič trdnjav. Nato se je japonsko letalstvo spopadlo še s dvomotornim težkim bombnikom in nadaljnjim velikim hidroavionom, ki pa sta bila prav tako drug za drugim sestreljena. Poslednja žrtev je bilo samotno bojno letalo, ki ga je doletela usoda vseh prednikov. Tako je naraslo število sestreljenih sovražnih letal na 21. Sledil je močan napad japonskih bombnikov na razne važne vojaške objekte, ki predstavljajo vrednost mnogo tisoč dolarjev. Bombardiranje je trajalo 5. junija ves dan. Z direktnimi bombnimi zadetki so bili zažgani petrolejski rezervarji, ki so goreli nato še več dni, sodeč po orjaških stebrih dima, ki so se dvigali iz njih. Uničen je bil tudi velik letalski hangar z vsemi letali v njem. Verjetno je, da je bilo v tem hangarju uničenih več letal, kakor pa jih objavlja japonsko uradno poročilo. Pri vseh teh obširnih napadih na Dutch Harbour je japonsko letalstvo izgubilo samo 5 letal.

Tokio, 19. jun. (Domet). Zastopnik tiskovnega urada japonskega glavnega stana Tominaga je v listu »Nichi Niči« objavil članek o poraznih udarcih, ki so jih japonske sile zadale sovražnikovu letalstvu v poteku dosedanjih bojev na Daljnem vzhodu. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da je bilo od početka velike vzhodnoazijske vojne pa do 16. junija sestreljenih v spopadih v zraku odnošno uničenih na terenu približno 5000 zaveznških letal. Samo letalstvo japonske armade je do 16. junija uničilo 1887 britanskih in ameriških letal.

Tokio, 19. jun. (Domet). Na današnji tiskovni konferenci je zastopnik informacijskega urada Tomakazu Hori zavzel stališče do napovedane radikalne izpremembe gradbenega programa ameriške vojne mornarice. Po tej reviziji ne bodo gradili nameranih pet 60.000-tonskih oklopnih, marveč bo namestu njih zgrajenega za pol

Glede odhoda konvoja iz trdnjave ponoči dne 13. t. m. so se izvedle naslednje podrobnosti. Odhod naj bi bil nekaj dnevov prej, toda je bil odložen, ker je zadnji od šestih parnikov z Atlantika prišel v trdnjavo z zakasnitvijo. Ko je bil konvoj končno formiran, so se odločili za odhod. Poveljništvo je v soboto popoldne uprizorilo nekaj lažnih manevrov eskadrilj in edince, da bi prevarilo budnost radovednežev na obeh obalah ožine. Šest rušilcev je odšlo iz Gibraltarja proti Atlantiku, kakor da bi odšli na običajno križarjenje, kakršno se opravi pred odhodom važnega konvoja. Nekaj ur nato se je v Gibraltar vrnila z Atlantika eskadrila rušilcev, ki pa ni bila ista. Med tem je bilo delovanje letalstva zelo živahno proti Atlantiku, s čimer se je hotela odvrniti pozornost radovednežev, kajti konvoj je bil namenjen baš v nasprotno smer.

Zalosten pogled na malostevilne edince, ki so se vrnile v trdnjavo, je vzbudil globok vtis. Ves tisk v Španskem Maroku vidno objavlja vesti o uspehih italijanskega letalstva in mornarice, kakor tudi vesti o uspehih sil osi v Cirenai. Te vesti so vzbudile povsod najgloblji vtis.

Lizbona, 19. jun. s. Opazovalci poročajo, da sta se bojna ladja »Malaya« in nosilka letal »Eagle« vrnili v Gibraltar močno zdelani, dočim je težka križarka »Liverpool« tja dospela na pol potopljena. Razen tega so morali spraviti v dok dva rušilca, ki sta bila hudo poškodovana.

Algeiras, 19. junija s. Obe angleški nosilki letal, ki sta se vrnili iz bitke v Sredozemskem morju v Gibraltar dne 17. t. m., sta izkrcali 8 mrtvih in 34 ranjencev. Število ranjencev, ki so bili prepeljani v bolnice, se je dvignilo na 140. Poročajo nadalje, da so Angleži z mornariškim obredom med potjo v Gibraltar potopili nad 60 mrtvih.

Nevarnost za Egipt

Ankara, 19. jun. d. Načelnik zunanje-političnega odbora v turški narodni skupščini razpravlja v posluzbenem listu »Ulusu« o nemški ofenzivi v Libiji, ki je povzročila popolno zmedo v britanski obrambi severne Afrike, in pravi, da nihče več prav za prav ni dvomil, da bi v severni Afriki še moglo priti do kakšnega iznenadenja, tedaj pa je poveljnišče severnoafriškega zbora general Rommel nenadoma in bliskovito napadel britanske afriške sile, kar ni prišlo nepričakovano samo za Angleže, ampak za ves svet. V trenutku, ko nihče v severni Afriki zaradi visokega letnega časa ni pričakoval kakih operacij večjega obsega, je dal Rommel povelje za napad. Čeprav se niso v polnem obsegu razvidni cilji Rommelove ofenzive, so vendar že doslej doseženi njegovi uspehi tako veliki in take narave, da bodo nedvomno imeli daljnosežne posledice. Nobenega dvoma ni več, da je Tobruk danes najresnejše ogrožen, in ako bo padel, se bo povečala akutna nevarnost za Egipt.

Zadnja obrambna črta pred Sevastopoljem predrta

Nemške čete so dosegle na široki fronti zaliv nasproti Sevastopolja

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 19. jun. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Napad na Sevastopolj je dovedel včeraj do odločilnega uspeha. V severnem odseku trdnjave nastopajoča pehotna divizija je ob podpori topništva in letalstva prodrla zadnje obrambne črte nasprotnika in dosegla na široki fronti zaliv nasproti Sevastopolja. S tem je po dvanajstih dneh hudih bojev padel ves severni del trdnjave, razen ene utrdbе. Zavzetje tega zadnjega oporišča se more pričakovati vsak čas. Obupni protinapadi sovjetskih čet so se izjalovili. V južnem delu trdnjave so rumunske čete vrgle sovražnika po hudih bojih z višinskimi postojank. Število ujetnikov se je povečalo za 7587, nadalje pa je bilo zaplenjenih 20 tankov, 68 topov in 1 oklopnih baterija. V težkih bojih je bilo zavzetih 1288 bunkerjev in izkopanih 46.239 min.

Na ostali vzhodni fronti napreduje čiščenje zaledja. Več krajevnih napadov sovjetskih čet je bilo odbiti.

Na obali Severnega morja sta bili bombardirani z bombami težkega kalibra luki

Murmansk in Jokonga. Pri tem je bila potopljena 6000 tonska trgovska ladja, nadaljnja velika tovorna ladja pa poškodovana.

V severni Afriki je bil sovražnik pognan dalje proti vzhodu. Nemške in italijanske čete so obkolile trdnjavo Tobruk. Pri uničevanju številnih odpornih gnezd je bilo zajetih nad 1000 ujetnikov, uničenih 10 tankov in zaplenjenega mnogo materiala ter veliko skladišče.

Na južni obali angleškega otoka so nemška letala zažgala razna skladišča. Na zapadnem nemškem obalnem ozemlju je pri napadu podnevi en angleški bombnik povzročil nekaj izgub med civilnim prebivalstvom.

V bojih pred Sevastopoljem se je odlikoval s posebnim junaštvom bataljon spodnjeseške divizije pod poveljstvom odlikovanca z viteškim redom železnega križa kapetana Schraderja, ki je padel. Poveljnik oddelka lovskih letal, kapetan Weiler je v eni sami noči sestrelil tri sovražnikova transportna letala in eno lovsko letalo.

Bombardiranje Murmanska in Jokonge

Berlin, 19. junija d. V zadnjih dneh so skupine nemških bojnih letal in bombnikov strogolavcev izvršile nadaljnje napade na sovražnikove brodirve v luki Murmansk in arktični luki Jokonga. Kakor je bilo sredi objavljeno s pristojne nemške vojaške strani, so v murmanski luki nemški bombniki strogolavci z več bombami zadeli v bližino treh transportnih parnikov v velikosti po 8000 ton. Pri tem napadu je prišlo do ogorčenih bojev s sovražnim lovskim letalstvom, pri čemer je sovražnik utrpel zelo hude izgube. Sestreljenih je bilo 11 sovražnih letal, med njimi 7 angleških tipa »Hurricane« in 1 letalo tipa »Tomahawk«. V luki Jokonga so nemška letala prav tako bombardirala tamkaj zasidrano sovražnikovo transportno brodirvo. Tudi tu je prišlo do letalskih bojev, v katerih je imel sovražnik težke izgube. Po bombardiranju so letalci opazovali, da je na sovjetskih ladjah, zasidranih v luki, izbruhnilo več požarov.

S finskega bojišča

Helsinki, 19. junija d. S finskega bojišča javlja včerajšnje finsko vojno poročilo, da je v zapadnem delu Karelske ožine sovražnik skušal pod zaščito umetne megle in s podporo svojega topništva ter metalcev min napasti 2 finski postojanki, bil pa je odbit od finskega topništva in metalcev min. Na ožini Aunus je finsko topništvo obstreljevalo sovražnikova taborišča in skladišča. Nekaj gnezd sovražnikovega odpora je bilo uničenih. Na zapadnem delu Aunuske ožine je bil zavrnjen napad sovražnikovega odredka v moči približno ene stotnice. Sovražnik je na bojišču pustil 30 mrtvih. V južnem odseku vzhodnega bojišča je bilo na obeh straneh motilno streljanje in na nekaterih točkah je prišlo do živahnega streljanja pehote. Na severnem delu fronte je bilo samo izvidniško delovanje. Na Ladoškem jezeru so finske obalne topniške baterije zavrnile sovražno patrolo.

Smrt zaslužnega soborca kancelarja Hitlerja

Berlin, 19. jun. d. V starosti 62 let je v Berlinu umrl vodja nemškega motoriziranega milicijskega zbora Hühnlein, ki ni bil samo v Evropi, marveč po vsem svetu znan kot organizator nemškega motornega sporta, ki je po njegovi zaslugi zavzel pred izbruhom vojne volilni položaj.

S seje španske vlade

Madrid, 19. junija d. Na včerajšnji seji španske vlade, ki ji je prisostvoval general Franco, je bil general Queipo Dellano, znan iz španske državljanske vojne, razrešen svojih dosedanjih službenih mest. Špansko vojno ministrstvo bo odločalo o nadaljnjem Dellanovem položaju. Na seji je bil sprejet sklep, da se poveljnik španske »Sinje divizije« polkovnik Miguel Rodrigo Martinez, ki se trenutno mudi v Berlinu, imenuje za brigadirja.

no ladjo. V noči na četrtek je sovražnik letalstvo v treh valovih ponovno poskušalo napasti mesto Kotko, napad pa je preprečili zaporni ogenj finskih protiletalskih baterij, ki so sovražnika odrinile proti morju. Sovražna letala so odvrгла nekaj bomb v bližini kraja Loviam in na mesto Lahdenpaja. Letalski alarm je bil tudi v Helsinkih in v nekaterih drugih krajih.

Nemško letalo nad Anglijo

Berlin, 19. jun. d. Včeraj in v noči na petek so skupine lahkih nemških borbenih letal izvedle več oboroženih izvidniških akcij nad angleškimi obalama ter nad vojno dvorjem okrog angleškega otočja. Ob tej priliki so nemška letala metala bombe na ladjo, zasidrano v neki luki južne angleške obale. Po bombnih zadetkih so piloti opazovali tudi izbruh požarov na pristaniških napravah.

Na poletu blizu norveške obale je nemško lovsko letalo sestrelilo sovražni aparat tipa Spitfire.

101 letalska zmaga

Berlin, 19. jun. d. Poročilo nemškega letalstva Marseille je v zadnjih borbah v severni Afriki izvajalo eno manj kakor 100 zaporednih letalskih zmag. Na ta način je število njegovih zmag v zraku v zadnjih dneh naraslo na 101.

Vodja danskih prostovoljcev padel na vzhodni fronti

Kodanj, 19. jun. d. S pristojnega vira poročajo, da je na vzhodnem bojišču padel vodja danske prostovoljske legije za vzhodno fronto von Lettow-Vorbeck. Pokojnik je bil v danski prostovoljski legiji naslednik prvotnega poveljnika Schalburga.

Novi francoski prostovoljci na vzhodu

Pariz, 19. jun. d. Včeraj je s posebnim vlakom odrinilo na vzhodno bojišče nadaljnjih 1000 vojakov francoske prostovoljske legije.

Angleži zaplenili španski parnik

Madrid, 19. jun. d. Britanske patrolne ladje so zajele na morju španski parnik »Ciudad de Valencia« (2497 ton) in ga odvedle v gibraltarsko luko. Na španskem parniku je tudi 43 preživelih članov posadke britanskega tovornega parnika, ki je bil potopljen v bližini Kanarskih otokov.

Internacija ameriških oficirjev v Turčiji

Ankara, 19. jun. d. Po informacijah s poučene strani bojo turške oblasti ameriškim pilotom, ki so s svojimi letali zasilno pristali na turškem ozemlju, baje dovolila proti častni besedi preobčeti se v civilno obleko. Pod tem pogojem jim bo pod nadzorstvom turških častnikov dovoljeno tudi kretanje po turški prestolnici.

Povzročitelj atentata v italijanski restavraciji prijet

Izsledil ga je včeraj popoldne neki miličnik v osebi dijaka
Milana Česnika

Ljubljana, 19. junija

Naglo, kakor se širilo dobre vesti, se je včeraj popoldne izvedelo, da je miličnik, ki pripada informacijski službi pri poveljstvu Grenadirske divizije, prijel komunističnega povzročitelja atentata v italijanski restavraciji, kjer je smrtno ranila fašistična Arletto Reo in ranila še 4 druge Italijane. Vest je bila sprejeta z odličnim zadovoljstvom. Ni bil izločen iz družbe le nevaren zlikovec, marveč pravica je položila svojo trdo roko na barbarskega zločinca, ki je bil prijet, in dejanja, ki jih je izvršil zločinec, ki je bil že prej znan kot nevaren komunist, pričajo sami po sebi o težki krivdi, ki je obremenjevala njegovo dušo.

Takoj po eksploziji bombe so se pričeli zbirati podatki o tragičnem dejanju in preiskovalni organi so pričeli nemudoma naglo delovati. Pričevanje ljudi, ki so bili v bližini gostilne, in druga dognanja, so po preteku enega tedna jasno pokazala, da je strašno dejanje moral storiti 22-letni študent, Milan Česnik, o katerem je že šel glas, da je zloglasni vodja »trojke« terorističnega centra v Ljubljani in obojenosti krdeci, ki operirajo v pokrajini.

Informacijski organi divizije so s posredno operacijo prišli do dveh zločinskih fotografij. Eno izmed teh fotografij je prejel tudi miličnik, dodeljen zgoraj omenjeni službi. Na primeren način je opravil zasledovanje in uspelo mu je dojeti kraj, kjer bi se moral zadrževati Česnik. Snovi okrog 17. ure se je postavil pred dotično hišo in kmalu se je pred njim pojavil mož s slike.

V hipu ga je opazil, prepoznal in ustavil. Ko ga je preiskal, je našel pri njem ponarejeno identiteto izkaznico, glasečo se na ime Ivana Bričla. Toda slika na njej je bila povsem enaka oni, ki jo je imel miličnik v žepu in ni manj enaka oni, ki so jo nekaj dni prej zaplenili v nekem uradu, kjer je bil neki uradnik aretiran zaradi ponarejanja osebnih izkaznic. Miličnik je pozval aretiranca, naj mu sledi v bližnjo vojašnico Viktorja Emanuela in oba sta se napotila tja, ko je komunist po nekaj korakih, ko sta bila blizu vežnih vrat neke hiše, nenadoma s pestjo udaril miličnika in se pogajal skozi vrata po stopnicah ter miličniku izginil izpred oči.

Toda Črna srčica ni izgubila prisotnosti duha. Takoj si je opomogel od udarca in se pogajala za Česnikom ter ga dohitela, ko je baš nameraval vstopiti v neko stanovanje. Miličnik je oddal dva strela in je zadel zločinca. Pozval ga je, naj se ustavi. Ta je dvignil roke, kakor da bi se hotel predati. Bilo pa je to le navidez. Zbral je moč in ko se mu je miličnik približal, je naglo spustil roke in butnil vojaka ter pričel spet teči po stopnicah v drugo nadstropje. Ta drugi beg je bil kratek. Več krogel ga je zadelo, tako da je padel. Nekaj trenutkov pozneje je bil v vojaški bolnišnici, kjer so dokončno dognali njegovo teroristično dejanje in tudi ugotovili, kako je dovršil svoje poslednje zločinsko delo.

Delo, ki ga je opravil miličnik, pa je želo toplo pohvalo vseh poveljnikov in vseh onih, ki so zanj izvedeli. Visoki Komisar je bil takoj obveščen o aretaciji in je izrazil svoje zadovoljstvo sprčo stajne operacije. Določil je posebno nagrado za pogumnega miličnika.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armijskega zbora

objavljata:

Dne 12. t. m. je bilo najdeno truplo slovenske žene, ki so jo prej uporniki ugrabili, ker se je upirala njihovim kriminalnim nameram. Ker je potekel rok za aretacijo povzročiteljev zločina brez rezultata, je bila v smislu odredbe z dne 24. aprila t. l. odrejena ustrelitev ene osebe, ki je zanesljivo kriva terorističnega in komunističnega delovanja.

Ustrelitev je bila izvršena 17. t. m. ob 9.10.

Ljubljana, 19. junija 1942-XX.

Kriza kubanske vlade

Buenos Aires, 19. jun. s. Iz Havane poročajo, da je vlada kubanske republike po sklepu ministrskega predsednika Carlosa Salandrija, da se umakne iz politike, podala ostavko. Trenutno še ni točnih vesti o razlogih krize, vse pa kaže, da je nastala zaradi notranjega političnega položaja, ki postaja vedno bolj zapleten in kritičen. Ze v maju so se pričela razvijati dokaj resna nesoglasja med komunisti, ki so podpirali sedanjo vlado, in pristasi bivšega predsednika Graiva.

Polemike v listih, kampanje na shodih in spori so dovedli do hudih incidentov, pri katerih je bilo precejšnje število ljudi ranjenih, nad 400 pa aretiranih. Izmed poslednjih je bilo okrog 300 obsojenih na večje in manjše kazni. Intervencija oblasti ni mnogo zalegla in dežela se ni pomirila. Pred nekaj dnevi je prišel senat razpravljati o nekaterih zakonih gospodarskega značaja, pa so se hude demonstracije ponovile. Posredovati je moralo vojaštvo, ki je aretiralo mnogo ljudi. Globok vtis je napravilo, ker je bilo med aretiranci mnogo policijskih agentov v civilu, ki so se pri demonstracijah posebno izkazali s svojo vročernostjo in so skušali pogrti množico v napad na senat.

Churchillovo iskanje tolažbe pri Rooseveltu

Berlin, 19. jun. d. K novemu potovanju britanskega ministrskega predsednika Churchilla v Zedinjene države pripominjajo v berlinskih političnih krogih, da predstavlja ta Churchillov obisk pri Rooseveltu samo veliko zalogo in stisko, v kateri so se znašli zavezniki. Po mnenju berlinskih političnih krogov gre pri tem potovanju le za manevr zavezniške propagande, ki naj bi odvrnila pozornost javnosti v zavezniških deželah od zadnjih porazov, ki so jih zavezniki doživeli na vseh frontah in ki so postali posebno komplicirani zaradi poredke pomanjkanja ladijske toneže, katere obseg se od dneva do dneva zmanjšuje v naravnost strahotni meri.

Zamenjava ameriških državljancev

Lizbona, 19. jun. d. Iz New Yorka se je zvedelo, da je v soboto iz tamkajšnje luke odplul portugalski potniški parnik »Nyase«, s katerim se vrača približno 200 osovinskih državljancev, ki so bili po dogovoru izmenjani z ameriški državljani, katerim je bil odobren povratek v Zedinjene države.

Predsednik grške vlade v Makedoniji

Atene, 19. jun. s. Predsednik vlade general Zolakovski se je zadnje dni mudil v Makedoniji. Včeraj se je vrnil v Atene. Novinarjem je izjavil, da je povsod naletel na lojalno razpoloženo ljudstvo, ki je za sodelovanje Grčije z osnili silami. V severni Grčiji vlada povsod prepričanje, da se bo položaj Grčije lahko popravil izključno le na osnovi lojalnega in iskrenega sodelovanja z Italijo in Nemčijo. Prebivalstvo severnih pokrajin kaže polno razumevanje za borbo Italije in Nemčije proti boljševizmu in v interesu Evrope. Izrazil je željo, da bi tudi vse ostale grške pokrajine navdahnile enaka čustva. Zagotovil je, da bo vlada nadaljevala svoje sodelovanje z osnili silami v obrambo helenske rase.

Atentatorji na Heydricha v Pragi izsledeni Prišli so iz inozemstva ter se spustili iz angleških letal — Skrivali so se v neki cerkvi

Berlin, 19. junija. s. Uradno poročajo iz Prage, da so s pomočjo obširnih sledov, ki jih je odkrila državna policija, našli morilce protektoratovega namestnika za Češko in Moravsko policijskega generala Heydricha in sicer v neki cerkvi v mestu,

ki je bila morilec dolgo časa pribežališče. Morilce so zajeli in ubili. Obenem so bili likvidirani njih neposredni pajdaši. Vsi so češke narodnosti in so se utihotali v protektorat s pomočjo angleških letal, da bi izvršili atentat.

Gospodarstvo

Cenik za zelenjavo in sadje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal nov cenik za zelenjavo in sadje št. 17, ki velja od 20. junija naprej. Cene so naslednje (vse v kilogramih): prva številka označuje ceno v trgovini na debelo, druga pa v trgovini na drobno; v oklepajih dosedanje cene:

Cesen na drobno 8.15 lire — na debelo 9.15 (doslej 8.50 — 9.50); beluš bel 7.70 — 9.20 (8.10 — 9.60); rdeča pesa 3.25 — 3.85; rdeči korenček 3.85 — 4.45; zeljate glave 3.20 — 3.80 (3.55 — 4.25); čebula 2.25 — 2.85 (3.85 — 4.45); strožji fižol 4.20 — 4.80 (4.60 — 5.20); solata glavna 3 — 3.80 (3.25 — 4.05); grah 3.80 — 4.70 (3.75 — 4.25); špi-nača 3.30 — 4.30 (3.65 — 4.65); bučke 4.15 — 4.95 (4.50 — 5.30); pomaranče ovalne 7.50 — 9; pomaranče la 6.40 — 7.60, pomaranče la 5.25 — 6.10; češnje I. vrste 5.65 — 6.75 (5.40 — 6.30); limone I. vrste (15 cm obsega) 3.25 — 4.05, komad na drobno 0.40; limone II. (pod 15 cm) 3 — 3.45, komad na drobno 0.35; orehi Sorrento 30 lir na drobno, orehi navadni 25 lir na drobno; krompir novi 2.40 — 3 lire (doslej 2.95 — 3.40).

Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika; gornji cenik pa velja — izjemski domači krompir — le za uvoženo blago, seveda brez tare. Okrajna načelstva lahko določijo nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora predhodno odobriti Visoki komisar. Prodajalci morajo imeti na blagu listek z označbo cene in kakovosti blaga. Trgovci na debelo morajo prodajalcem na drobno izstaviti račun z označbo blaga, kakovosti in enote cene. Ta cenik mora biti izbošen v vseh prodajnih prostorih in se kršitelji kaznujejo po zakonitih predpisih.

Finančna likvidacija državljanske vojne v Španiji

Nedavno je španska vlada izdala zakon o reorganizaciji Španske banke, s katerim se končno likvidirajo denarni in finančni odnosi nastali v dobi državljanske vojne. Ko je v juliju 1936 izbruhnila državljanska vojna v Španiji, je imela rdeča vlada v rokah novčanično banko z zlatimi rezervami, medtem ko se je nacionalna vlada lahko opirala le na pokrajinske podružnice Španske banke. Preko teh podružnic je nacionalna vlada izdajala svoje bankovce, v mnogo večjem obsegu pa je morala madridska centrala izdajati bankovce za tamonožno rdečo vlado. Po podatkih, ki jih je objavil bivši finančni minister Larraz o finančnem gospodarstvu med državljansko vojno, je nacionalna vlada prejela na svojem področju od podružnic Španske banke na 7.6 milijarde pezov predjuma, medtem ko je morala madridska centrala posoditi rdeči vladi 23 milijard pezov, kar je

povzročilo naglo naraščanje obtoka rdečih bankovcev.

Po likvidaciji državljanske vojne je nacionalna vlada proglasila bankovce, ki so bili izdani za rdečo vlado kot neveljavne. Takoj je bilo izločenih iz obtoka 13 milijard pezov. Nacionalna vlada je po končani državljanski vojni v decembru 1939. izdala prve predpise za likvidacijo finančnih odnosov bivše rdeče vlade v Madridu, predvsem pa o ureditvi blokiranih obveznosti in terjatev v rdečih pezeta, kolikor so nastale v času vojne. Po datumu nastanka terjatev in obveznosti so bili določeni odstotki valorizacije blokiranih obveznosti in terjatev in je bila v ta namen ustanovljena posebna kompenzacijska blagajna. Deblokiranje teh terjatev je sedaj v glavnem izvršeno.

Novi zakon, ki je bil nedavno izdan, pa določa ureditev odnosov med državo in novčanično banko. Pri Španski banki se ustanovi poseben likvidacijski račun, preko katerega bo banka odpisala stane terjatev nasproti rdeči vladi, in sicer najprej z dobičkom zaradi razveljavljanja bankovcev, izdanih za račun rdeče vlade, nadalje z dobičkom v zvezi z delno valorizacijo terjatev in obveznosti z dobičkom pri valorizaciji vrednosti zlata. Zakon izrecno določa, da španska država ne prevzame nobenih obveznosti za posojila, ki jih je španska novčanična banka dala rdeči vladi. Od obveznosti novčanične banke, glasečih se na rdeče peze, v višini 9 milijard se odpišejo tri milijarde, ker se glasijo na račun političnih in uradnih organov taktatne madridske vlade, od ostalih 6 milijard pa predstavlja večina živovne mlačbe denarnih zavodov, ki se priznajo v določenih odstotkih (prav tako kakor obveznosti denarnih zavodov nasproti svojim komitentom).

Koliko se znašajo zlate rezerve Španske banke ni znano. To bo razvidno šele iz likvidacijske bilance, ki jo bo morala sestaviti Španska banka za poslovanje v dobi državljanske vojne (pred državljansko vojno je imela Španska banka zlato rezervno v višini 2.5 milijarde zlatih pezov in rezervno v srebru v višini 688 milijonov pezov). Iz te bilance bo tudi razvidno končno stanje obtoka bankovcev, ki se je pred državljansko vojno gibal na višini okrog 4.8 milijarde pezov. Z novim zakonom je dovoljeno Španski banki valorizirati preostale zlate rezerve na dva in polkratno prejšnjo vrednost. Končno so bili z novim zakonom izdani tudi ostrejši predpisi glede razdelitve čiste dobička španske banke. Medtem ko je pred državljansko vojno Španska banka izplačevala izredno visoko dividendo 26 do 27% na leto, bo v bodoče ta dividenda znašala le 6%. Pretežen del dobička pa bo pripadel državi kot njen delež in se bo porabil za odplačilo državnega dolga nacionalne vlade. Sedanja reforma pa ima samo začasen značaj, ker še ni odločeno, kako bo urejeno denarno vprašanje po letu 1946. ko poteče Španski banki privilegij za izdajanje bankovcev.

Tehnične maščobe iz kanala

Medtem ko je organizacija pridobivanja surovin iz odpadkov in starega blaga v evropskih državah že znatno napredovala, je bilo še razmeroma malo storjeno za zopetno pridobivanje maščob iz odpadnih voda, čeprav so tu dane razne možnosti, o katerih širša javnost ni mnogo poučena. Zato opozarjajo nemški listi na te možnosti pridobivanja tehničnih maščob iz odpadnih voda v klavnicah, podjetjih mesne industrije, kakor tudi industrije za predelavo maščob, pralnice za volno itd. Tehnični napredek omogoča danes vsako regeneracijo maščob, tudi pokvarjenih. Takim maščobam se odvzame vsak duh in so po regeneraciji sposobne za tehnično porabo, pa tudi za krmilne svrhe.

Tako so v Berlinu že pred leti pričeli zajemati iz odpadnih voda maščobe in jih predelavati za krmilo za perutnino. Enake naprave so nastale v Frankfurtu in Darmstadtu. V zadnjih letih so tudi v drugih mestih postavili naprave za zajemanje maščob iz odpadnih voda, tako zvane »lovilce maščob«. V tem pogledu so v Nemčiji izdali obvezne predpise glede dolžnosti postavitve izločevalnih naprav. Po teh predpisih morajo občine, ki imajo več kakor 200.000 prebivalcev, kakor tudi razni industrijski obrati, postaviti take naprave, če je pričakovati, da se lahko nabere blato, ki vsebuje maščobe. Z naredbjo je določena ta obveznost predvsem za klavnice, mesarske obrate, tvornice mesnih izdelkov, obrate za ulnčevanje mrhovine, obrate za tojenje loja in ribjega oja, tvornice margarine, tvornice za predelavo rib, obrate za predelavo kosti, velike menze, restavracije in hotele itd. Predpisane so tudi tipizirane naprave za izločevanje maščob. Po podatkih, ki jih objavljajo nemški listi, so v neki srednje veliki tvornici za klobase ugotovili, da se da mesečno zajeti okrog 400 kg maščobe, v nekem velikem gostinskem obratu pa okrog 600 kg. Preiskave odpadnih voda klavnice v Monakovem so pokazale, da vsebuje vsak kubični meter vode povprečno 108 g maščobe. V klavnici mesta Bonn so na enem samem izločevalcu maščobe v odvodu pridobili v enem letu 6000 kg maščobe. Tako pridobljena maščoba se uporablja za najrazličnejše tehnične svrhe.

Gospodarske vesti

— Švicarsko italijanska trgovinska pogodjanja. V Rimu so se začela trgovinska pogajanja med Švico in Italijo, in sicer za obnovo trgovinskega in plačilnega sporazuma, ki bo potekel 30. t. m. Voditelj švicarske delegacije dr. Hotz je te dni v Bernu poročal zveznemu svetu o rezultatih dosedanjih pogajanj, nakar se je takoj vrnil v Rim k sklenitvi novega sporazuma. — Podražitev tobačnih izdelkov na Hrvaškem. Hrvatska monopolna uprava je

s takojšnjo veljavnostjo povišala cene tobačnih izdelkov za približno 50 odstotkov. Cigarete najcenejše vrste se podražijo od 13 na 20 kun za zavojček 20 komadov.

— Nova letišča premoga in nafte na Hrvaškem. V okolici Ludbrega so ugotovili nova letišča premoga in nafte. Izvršene preiskave na tem področju kažejo vse znake, da bodo v večji globini naleteli na letišča nafte, katerih obsežnost še ni mogoče preценiti. Pri tem vrtanju so že v globlini 15 m ugotovili letišče 2½ metra debelo plast dobrega premoga, ki ima okrog 4500 kalorij.

— Francija bo pričela izdelovati umetni bencin. Iz Pariza poročajo, da je bila tam z glavnico 80 milijonov frankov ustanovljena družba Compagnie Centrale d'Hydrogénation et de Synthèse, ki bo zgradila velike industrijske naprave za izdelovanje sintetičnega bencina iz rjavega premoga. Francoska vlada je pri novi družbi udeležena s 24 milijoni frankov, ostale delnice pa sta vpisali predvsem dve vodilni pariski banki (Banque de Paris et de Pays Bas in banka Compagnie Bâthume). Prvo tvornico bodo zgradili v pokrajini Aix-en-Provence, kjer je na razpolago dober rjav premog, ki se bo predelaval v bencin po nemškem sistemu Fischer-Tropsch. Letna produkcijska kapaciteta je v prvi dobi predvidena na letnih 25.000 bencina in 25.000 ton metanola. Francoska vlada se je zvezala, da bo tudi pri nadaljnjih sličnih ustanovitvah prispevala 30% delniške glavnice.

— Židovsko premoženje na Nizozemskem. Nizozemski list »De Waag« poroča, da znaša celotno židovsko premoženje na Nizozemskem, ki bo postopno prenešeno v arijske roke, več nego pol milijarde goldinarjev. Od 21.000 židovskih tvrdk bo izginilo 10.000 tvrdk (predvsem trgovinskih). Okrog 8000 tvrdk so židje že iz proste roke prodali, da se izognejo prisilni prodaji. Nepremičnine v židovskih rokah se cenijo na 200 milijonov goldinarjev, židovsko premoženje v vrednostnih papirjih pa na 150 milijonov goldinarjev.

— Zmanjšanje pšenice posevkov v Zedinjenih državah. Ameriški kmetijski urad poroča, da znaša letos s pšenico posejana površina le 36.3 milijona akrov nasproti 40.3 milijona v prejšnjem letu, tako da se je površina zmanjšala za 10%. Prva cenitev letošnjega pšeničnega pridelka se ceni na 868 milijonov bušjev nasproti 946 milijonom v lanskem letu.

— Zmanjšanje obroka mesa na Švedskem. Ker je sprito ugodne letne krme dana možnost za zopetno obnovo živinoreje je švedska vlada sklenila reducirati klavne goveje živine na minimum in je zaradi tega zmanjšala obrok mesa na 17 in pol dkg na teden. Vlada je priporočila prebivalstvu naj v poletnih mesecih troši več rib, katerih cene so bile maksimirane.

— Pomen perutinarstva za kmetijsko gospodarstvo. Madžarski kmetijski inspektor Ernest Otto je objavil v vodilnem madžarskem kmetijskem glasilu zanimivo razpravo o gospodarskem pomenu perutinarstva, o katerem je iznesel zanimive ugotovitve. Perutinarstvo je racionalno predvsem na manjših posevkih. Madžarska statistika o številnem stanju perutnine to nazorno potrjuje z dejstvom, da odpade na Madžarskem 74.8% celotnega števila perutnine na najmanjša kmetijska posestva, 17.1% na majhna kmetijska posestva in le 4.7% na srednja ter 3.4% na velika posestva. Na najmanjša in majhna kmetijska posestva odpade torej skoraj 92% številnega stanja perutnine, ki predstavlja v celoti vrednost 270 milijonov pengov in daje letno produkcijsko vrednost 320 milijonov pengov. Ena četrtnina celotne letne proizvodnje perutinarstva se izvaža v inozemstvo, 35% se proda na domačem trgu, 40% vrednosti proizvedenja pa pokrošijo gojitelji sami. Pisec dokazuje, da se s krmiljenjem perutnine bolje izkoristi koruza, kakor z neposredno prodajo. Okrog 20 do 45% pokrmiljene količine koruze se pretvori v meso in jajca. Le tedaj, če je tržna cena koruzi visoka, cena perutnine pa nizka, krmiljenje ni dobičkonosno. V normalnih razmerah pa se koruza s krmiljenjem perutnine najbolj racionalno izkoristi, ker se po tej poti dobi za stot koruze 60 do 135 pengov, to je neprimerno več, kakor s prodajo koruze na trgu. Izven okvira kmetijskih gospodarstev gojitev perutnine ni tako racionalno. Najboljše rezultate pokaže pri majhnih posevkih, kjer se perutnino pokladajo tudi razni gospodinjstvi odpadki. Pisec priporoča večjo skrb za dvig perutinarstva, ker omogoča na deželi predvsem zaposlitev ženskih delovnih moči in ker prinaša koristi tudi ostalemu kmetijskemu gospodarstvu, kajti perutnina pomaga kmetu uničevati razne poljske škodljivce.

Demanti o potopitvi argentinskega parnika

Buenos Aires, 19. jun. d. V argentinskem zunanjem ministrstvu je bila z vso odločnostjo demantirana vest neke ameriške poročevalske agencije, da bi bil argentinski parnik »Rio Diamante« v zalivu Catalina napaden in da bi bil oddajal brezžične SOS klice. To vest so posneli po ameriški agenciji tudi nekateri argentinski listi, ki so jo objavili v terek zvečer. Argentinski uradni demanti izrecno ugotavlja, da argentinski parnik »Rio Diamante« normalno nadaljuje svojo vožnjo. Oblasti so uvedle preiskavo, da se dožene, kako je prišlo do navedene zlonamerne vesti.

Torpedirane ameriške ladje

Buenos Aires, 19. jun. s. Sem je prispela vest, da je bil torpediran severnoameriški parnik »Colombian«. Nadalje se je zvedelo, da so se v Caracasu izkrcali brodomolci z severnoameriške ladje West Hardsway, ki je bila prav tako te dni torpedirana in potopljena.

Potopljena nizozemska ladja

Buenos Aires, 19. jun. s. V bližini Payara de Rio Chacho so nemške podmornice potopile 1400-tonsko nizozemsko tovornjo ladjo »Elkor«, ki je bila v anglosaški službi. Brodomolci so se rešili na varno z nekim kolumbijskim parnikom. Pripovedovali so, da je bila njihova ladja potopljena z granatami.

Pristanek angleškega letala na Portugalskem

Lizbona, 19. jun. s. Ob južni obali Portugalske blizu Olhaja je pristalo angleško dvomotorno letalo, ki mu je zmanjkalo bencina. Vseh pet angleških letalcev so prepeljali v Olhajo.

Panika v Rio de Janeiru

Buenos Aires, 19. jun. s. Iz Rio de Janeira poročajo, da je nastala tam v nedeljo silna panika, ko so opazili, da se je sovražna podmornica pojavila v luki. Opazilo jo je najprej nekaj ljudi z enega izmed nebotičnikov. Oblasti so takoj odredile alarm. Hiše ob obali so bile nemudno evakuirane. Z žarometi so v naslednji noči neprestano iskali sovražnika, nazadnje pa so ugotovili, da ni bilo nikjer nobene podmornice, marveč je morje zaneslo v luko trup ubitega konja.

Poostreitev nadzorstva nad brazilskimi železnicami

Buenos Aires, 19. jun. s. Iz Rio de Janeira je prispela vest, da so se vojaške oblasti zaradi notranjega položaja odločile, da prevzamejo kontrolo nad brazilskimi železnicami. Na vseh postajah in vzdolž prog so bile razpostavljene straže v polni bojni opremi.

Čangkašek na fronti

Tokio, 19. jun. s. Iz Nankinga poročajo, da je Čangkašek zaradi padca Fučova došel na fronto v Čekijangu, da bi reorganiziral razpete čete svoje vojske. Marsalov obisk je trajal nad dva tedna, vendar poizkusi in poizkusi njegovega glavnega stana niso uspeli zaradi japonskega prodora, s katerim je bila uničena sovražna obramba v tretjem čungkingsem pasu.

Nesimetrično letalo — najnovejši izum

V času, ko se povsod zahteva, da se izčrpa vse možnosti proizvodnje, gotovo ni primerno ustvarjati vedno nove konstrukcije. Izdelovanje letal v velikih množinah je možno v potrebnih in zaželenih količinah samo tedaj, če so vzorci letal v vsakem pogledu tako popolni, da so doraščali zahtevam modernega vojevanja za daljši čas.

Če dandanes v frontnih poročilih o delavnosti nemškega zračnega brodogradništva imena že dolgo znanih tipov letal, kakor Do 215, He 111, Ju 87 in 88, Me 109 in 110, potem to ni znamenje, da manjka novih konstrukcij, ampak bolj dokaz za to, da so ta letala še vedno tehnično tako popolna in doraščala nanje stavljenim zahtevam, da jih ni potrebno nadomestiti z novimi modeli. Pa tudi samo taka letala pridejo resno v poštev za serijsko izdelavo. Če se to, kar smo zgoraj omenili, v prvi vrsti nanaša na lovsko in bojna letala, ki se po številu največ uporabljajo, na drugi strani ne smemo spregledati, da današnje vojevanje za izvršitev posebnih nalog zahteva tudi modele letal, ki za njih izpolnitev ni potrebno tolikšno in tolikšno število letal. Uporaba letal za posebne namene je kvantitativno vedno manjša in zato takšne vrste izdelujejo v manjših serijah.

Pri ogledu tovarne letal Blohm & Voss, ki izdeluje avione za posebne naloge, spoznamo takoj, da se najnovejša izkustva in spoznanja serijske izdelave uporabljajo tudi v teh delavnicah. V načrtno sezidanih tovarniških dvoranah se ustvarja del z delom, dokler velika zračna ladja BV 138 ne zapusti montažne dvorane in je ne preizkusijo ter nato izročijo mornariškemu letalstvu. Ta hidroavion je namenjen za visoko morje, ima tri motorje in akcijski radij letal 17 tonskega razreda. Avion se lahko počene z ladje tudi s katalapultom. Z velikim uspehom je bilo omenjeno letalo uporabljeno za daljnomojsko poizvedovalno službo. Izpolnilo je naloge, ki je za vodstvo sedanje vojne odločilne važnosti.

Mogočen trup letala je razmeroma kratak, ker v njem ni prostora za pogonske naprave. Slednje so nameščene na dveh nosilcih, ki sta zvezana s krili. Trup letala sprejme vso posadko in orožje, ki je tako nameščeno, da lahko strelja na vse strani. Letalo ženejo trije Junkersovi Diesellovi motorji Jumo 205, od katerih sta dva nameščena desno, in levo pod krili. Medtem ko je tretji nameščen nekoliko višje v sredi med njima. Uporaba Diesellovih motorjev omogoča, da letalo lahko premeri velike daljave, kar je prav za pomorska izvidniška letala odločilne važnosti.

Najnovejši model Blohmovih in Vossovih tovarniških letal BV 141, s katerim se je konstrukt dr. inž. Vogt podal na popolnoma nova pota. Zaprtil je načelo simetrije pri gradnji letal, ki so se ga doslej vsi graditelji letal vztrajno držali, in ustvaril prvo nesimetrično letalo. Serijska izdelava je že v polnem teku. Nenavadni načrt je nastal iz potrebe, zgraditi letalo, ki bo imelo svoje posebne naloge. Potrebno je bilo zgraditi enomotorno letalo z enako preglednostjo, kakor jo ima dvomotorni stroj. Pri enomotornem letalu pa ni mogoče napraviti kabine v trupu kakor pri dvomotornem, ker je mesto za nameščanje kabine zavzeto že s pogonskimi napravami. Na stran pomaknjen motor in kabina sta se zdeli konstrukterju najboljše rešitev in zato se je odločil za nesimetrično letalo. Nesimetrično zato, ker sta tako motor s trupom kakor tudi prostor za posadko izločena iz sredine. Motor je montiran na levi, prostor za posadko pa na desni strani v smeri k čuna letala. Za motorjem leži trup služil pri novem letalu samo kot prostor za aparate. Kabina za tri članske posadke je skoraj vsa iz stekla in ima izredno dobro vidljivost ter se iz nje lahko strelja naprej, nazaj in navzdol.

Enomotorno letalo z večjo preglednostjo je bila pogumna rešitev konstrukterja. Praktična preizkušnja pa je še prekosila pričakovanja. Nesimetrično letalo BV 141, ki se izdeluje že v serijah, je enokraki, zgrajen iz kovine in lahko potegne košesa vase. Trup, ki nosi spredaj motor, zadaj pa krmilne naprave, je lahek in zelo trden. Motorji so novi BMW 801 s 1600 konjskimi silami; štiričlinski dvojno zvezdasti motorji se hladijo na zrak. Po dobljenih skušnjah je nesimetrično letalo srečna rešitev, ki bo v bodočnosti imelo še velike razvojne možnosti.

Požar v angleški luki
Stockholm, 19. jun. d. Po informacijah iz Londona je na več angleških ladjah, zsidranih v neki severni angleški luki, izbruhnil požar. Londonske informacije ne vsebujejo nikakih podatkov o ozadju tega zagonetnega ognja.

Požar v angleški luki

Stockholm, 19. jun. d. Po informacijah iz Londona je na več angleških ladjah, zsidranih v neki severni angleški luki, izbruhnil požar. Londonske informacije ne vsebujejo nikakih podatkov o ozadju tega zagonetnega ognja.

Atentat na sodnega prokuratorja

Pariz, 19. jun. d. Iz Dijona javljajo, da je bil izvršen atentat na sodnega prokuratorja Falka. Po pošti mu je bil poslan za vojaček eksplozivne snovi, ki se je med odpiranjem razletel in prizadel prokuratorju hude poškodbe.

Obsad

V milanski Scali in na slavnem pokopališču

Milano v juniju

Se tisti večer me je profesor zvalil v slovo, po vsem svetu znano opero Scalo. Teno mi je bilo, ko sem vstopil v velikansko operno poslopje. Mnogo sijaja in bleśka! Leže vse v rdečem baržunu, pod stropom lestenci. Sedla sva v ložo in videl sem, kako je prihajala elita v opero, ko da stopa v svetišče. Mnogo elegantnih toalet, mnogo lepih dam, na splošno pa vtis: umetniško zrela publika. Pozornost zbudi kraljevska loža z grbom in krono, predvsem pa me je presenetilo, ko so jo zasedli nemški in italijanski ranjenci in invalidi.

Na sporedu je bil Verdijev »Otelo«. Verdijeva muzika vedno osvaja, a kar doživim v Scali, ostane trajno v spominu. Tu sem prvič poslušal svetovno znane veličine, predvsem Lauri Volpja, tenorista, kakršnih se malo rodi, in Marijo Caniglia, poleg tega pa še celo vrsto drugih zvezd in veličin, ki jih ne utegnem naštevati po imenih. Dirigiral je slavni Gino Marinuzzi.

Ob višinskem izvajanju Verdijeve opere se pogreza v nov svet poezije, blaženstva in razneženosti. Ko sem po predstavi zvedel od profesorja, da zaposluje Scala 120 profesorjev glasbe in da vzdržuje 3600 oseba, sem kajpada brž pomislil na Ljubljano in si voljno priznal, da ljubljanska opera pri svoji skromni intimnosti dela čudeže.

Bleśčoba v operi mi je vidljiva, ko pa sva stopila na cesto. Je bila gluha tema, vse hiše zatemnjene. Izpočetka se še prestopiti nisem upal. Pred opero je bila procesija avtomobilov, svetili so le za majhno spoznanje, z brzino pa odvažali gospodo. Avtomobili so se redčili, plebejci smo se pa zrinili v tramvaje.

Preveč bleśčatega lepotev bogastva sem doživel tisti dan, duša ga ni bila vajena in vajena ga niso bile oči, zato nisem mogel zaspati. Glava mi je bila težka, misli so bile nemirne.

Za drugi dan sem tisto noč sklenil, da si odpotim. In ko me je v zgodnjih do polnočnih urah profesor povabil, naj si ogledam muzej in pokopališče, sem, ga prosil, naj mi ta dan kar lepo priznase, kaj mi je bleśčoba glava s tako naglico ne more vsega dojetjati. Hkrati pa mi ni šlo v račun nasprotje — muzej in pokopališče. Profesor se mi je nasmehnil, kakor bi hotel reči: saj te razumem, tudi malo zabave bi bilo dobro. In se je za tisti dan poslovil. Res sem si tisti dan temeljito odpočil, zvečer pa ogledal revijo baleta, mode, vitkih in prožnih stavov, nasmejanih obrazov, črnih oči in las, za kar imam nekaj smisla. Odnemal sem vtise, ki sem jih zmerom vesel, kadar pomislim na Milano. Tako me je razgibalo, da se mi je zahotelo po pošteni razigrani zabavi v kleti znanih »Treh mušketirjev«, čeprav v Dumasi nisem zasledil prav nič grozodejstev in divje romantike, pač pa na mernike veselosti, nekajljene zabave in iskrenosti. Tisto noč sem potem sanjal o črnih očeh — o črnih laseh.

Tu je zbirališče vseh narodov in vseh stanov. Svet nepoznavajoči Ljubljanci, ki je vaju skromnih mer, si tega prav predstavljati ne more, da bi pa Ljubljana kdaj kaj takega ustvarila, o tem zaenkrat ne moremo sanjati.

S samimi pisanimi vtisi sem zapustil sladki labirint in se poslovil od dveh do mačinov, ki sta se tudi zatekla v to mednarodno zatočišče. In zdaj iz živega kričavega vrveža — na pokopališče, kjer počiva milanska aristokracija. To je velika galerija italijanske skulpture, tu je koncentrirana likovna umetnost izbranega okusa in prefinjene estetske izraznosti. Tu človek nehoti pozabi na smrt, preveč ga omamljajo umetnine, ki vsaka zase razodeva novo kraljestvo lepote in čustvenosti. Dolgo je 624 m in 400 široko. — Na tem prostoru je kakih 40.000 dragocenih spomenikov. Samo za prostor na tem pokopališču plačujejo od 40.000 do 200.000 lir, kje pa je nagrobnik! Ob pregledu na to pokopališče sem si vsaj nekoliko mogel predstavljati bogastvo milanske aristokracije. Nekaj posebnega je že

KRST

— Povejte mi, nevesta, kaj je neogibno potrebno za zakrament svetega krsta?

— Prosim, otrok, gospod župnik!

ESKIMI

— Zakaj se pa jokaš, fantek?

— Ah, igrano se raziskovalce severnega tečaja in jaz sem Eskimo, pa bi moral popiti vse riblje olje, ki ga je dal zdravnik našemu Pavletu.

vhod sam. Zgrajen je bil v mavriškem slogu leta 1886, (arhitekt Maccichini). Milanško pokopališče že dolgo slovi med najlepšimi na svetu.

Naj v kratkih potezah označim nekaj mojstrskih spomenikov. Kipar Arrigo Minerbi si je zamislil nagrobnik s kipom sv. Frančiška. Svetnik v bronu, nadnaravne velikosti, stoji v arkadi, okrog njega so razbrane ptice vseh vrst in ga poslušajo, ko jim čudodelnik pridiguje. Že zamisel je ljubezniva, izvedba pa edinstvena.

Svojski je spomenik, ki simbolizira delo. Dva vola sta vprežena v plug, oba v bronu in naravni velikosti, orač in poganja zraven, poleg teh je pa ogromen lik Amerikanca, ki je z delom postal mogočen in bogat. Kip je izdelal kipar Butti. Eden najlepših spomenikov kiparja. Novo pa je v obliki templja, v katerem stoji Krist. Nadalje zbudi pozornost spomenik s križem, ob katerem sloni na koso se opirajoč starček, ki so mu odrekale moči in se je zatekel pod križ. Pretresljiv je spomenik, ki nam pred-

stavlja moža v smrtni borbi in mu umirajočemu daje ženo poslednji poljub. Spomenik je iz belega marmorja, izdelal ga je kipar E. Quadrelli.

Edinstven je spomenik, ki predstavlja zadnjo večerjo v skulpturi z vsemi dvanajstimi apostoli. To je delo slavnega današnjega kiparja Castiglioni. Značilno je, da je Kristus brez brade in da je Iskariot na desni strani, edini v realni podobi, dočim so drugi simbolizirani in idealizirani za današnjo dobo. Da si vsaj približno zamislite veličino spomenika, bodi povedano, da je stal štiri milijone lir.

Se in še bi mogel navajati spomenike slavnih kiparjev, pa se beseda ustavlja in ne pove tistega, kar doživite ob umetninah samih.

Obhodil sem vse pokopališče, obstal pred tem in onim spomenikom in neprenehoma mislil na dvojce: na veličanstvo smrti in na veličanstvo umetnosti. S tem občutkom sem se vrnil iz Milana. Mnogokrat se mislim nanj.

Javni nasadi in občinstvo

Ljubljana, 19. junija

Gospod urednik! Vsak dan sem z otroki v Tivoliju in spadam torej med tisti del občinstva, ki je pri tem javnem nasadu najbolj prizadet in ga je najbolj izrablja. Naj torej še jaz povem svoje mnenje k članku v vaši nedeljski izdaji: Gotovo nihče ne more odobravati trgiranja cvetlic ali celo zelenjave iz gredic, lomljenja vej ali uničevanja klopj in ograj. Kar pa se tiče posejavanja in »valjanja« po travi, je stvar nekoliko drugačna. Dejstvo je namreč, da je v Tivoliju dosti premalo klopj oziroma so na neprimernih krajih. Matere z otroki ne posedajo rade na glavni promenadi, ki ni v poletni vročini nič drugega kot prašna in zdaj tudi prometna cesta. Da so tudi drugi tega mnenja, dokazuje prav prestavljanje klopj, proti kateremu se vaš članek razburja: Ljudje ne sede radi v vročini in prahu vsem na pogled, temveč rajši v senci, v zelenju in na bolj skritih krajih. Občina naj bi to željo upoštevala in sama prenestila več klopj v glavne promenade v stranske poti, potem bo nemara tudi samovoljno prestavljanje nehalo! V vsem delu levo od železniškega prehoda na primer, kjer je bilo vsako leto 10 do 12 klopj, je letos nekaj starih lesenih klopj, ki so nevarne za obleko in še bolj za otroke. Včasih pa tudi pri najbolj volji sploh ni najti mesta. Kaj nam torej preostane drugega, kakor da posedamo po travi? Menda ni pričakovati, da bi po cele ure stale v Tivoliju. Če bomo imele klopj, bo-

mo rajši sedele na njih, saj je bolj udobno in bolj zdravo.

Prostora za otroke je bore malo. »Otroški raj« se nam obeta, a šele ureja in je zaradi dela tam še manj prostora kakor sicer. Travnik ob njem, ki je bil sicer otrokom na razpolago, je zdaj njiva. Razen tega je še prostor desno od prehoda tik ob železnici z njenim ropotom in sajami in s popolnoma nezavarovanim bazenom. Letno gledališče, sicer res z nekakim kupom peska — edinem v vsem Tivoliju! — je daleč od rok in je vse popolne v senci, opremljeno pa je z eno samo klopjo za matere. In poti med nasadi, kjer se lahko otroci igrajo samo s cestnim prahom, po katerem ljudje hodijo, pljuvajo in mečejo nanj ogorke; če skačejo, se zaletijo prej ali slej v dostojne sprehajalce, če se žogajo, jim zleti žoga v nasade — kaj naj vendar delajo? Končno ni pričakovati od otrok, ki nimajo nikjer možnosti skakati in se izletati, da bi v Tivoliju samo posedali po klopjah ali pa se »dostojno« sprehajali. Kakor so lepi negovani nasadi in so koristne gredice v zelenjavo, je potreben tudi prostor za otroke, ne čez nekaj let ampak sedaj! In ker ga nimamo, moramo matere prositi za razumevanje ne le za nasade, temveč tudi za otroke. Kajti kakor so nasadi in gredice važni, so zdravi otroci važnejši. In otroci, ki ne morejo tekati po soncu in zelenju, ne bodo dolgo zdravi!

Mat.

Sevastopolj se uporno brani

Beograjski nemški dnevnik v daljšem poročilu opisuje borbe za rusko črnomoško mornariško oporišče Sevastopolj, ki je po splošnem mnenju vojaških strokovnjakov eno izmed najbolj utrjenih mest in ki ga Rusi obupno branijo.

Kakor je vrhovno poveljstvo nemške vojske v svojem poročilu že objavilo, je bila zavzeta utrdba Stalin pred Sevastopoljem šele po večdnevem obstreljevanju težke artilerije in s sodelovanjem zračnega brodivja. Utrdba je samo v enem dnevu dobila štiri polne zadetke najtežjega kalibra, s čimer je bila polovica njenih topov onesposobljena za nadaljnjo borbo. Po tem uspehu artilerije so 13. junija v zgodnjih jutranjih urah oddelki saške pehote in hessenskih pionirjev v naskoku napadli trdnjavo in jo po ogorčenem boju zavzeli, medtem ko je artilerija s topovskim ognjem preprečevala sosednjim bunkerjem, da ne bi s flankiranjem motili napadalcev.

Na drugem delu sevastopoljskega bojišča je bilo v teku istega dne s polnimi zadetki uničenih 6 bunkerjev, protiletalska baterija in nek oklopi stolp. Sosednji močno utrjeni položaj je bil po neprestanem topovskem obstreljevanju tako razdejtan, da je s svojimi streli lahko odgovarjal samo še eden izmed sovražnikovih topov. Nek druga napadalna skupina je v nepretrganem boju, ki je trajal vso noč, pregnala sovražnika z dobro utrjene višine. Boji za posamezne utrdbes so v polnem teku in so vsi sovražnikovji protinapadi bili s krvaviimi izgubami zavrnjeni.

Nemško zračno brodivje ves čas s močnimi silami podpira napade kopnih sil proti utrjenim postojankam Sevastopola. Nešteta oklopna vozila so bila z bombnimi zadetki uničena, medtem ko so bojna in sturmoglavna letala uničevala topniške postojanke in onesposobila številne baterije. Močno utrjeno obalno topništvo je bilo

prav tako priljubljen cilj za nemške bombnike. Polni zadetki so razdejali oklopne stolpe kakor tudi betonske bunkerje in druge utrjene topovske položaje. Nemški letalski oddelki so vztrajno napadali zbirališča čet in skladišča, ki jih je vse polno v rovih pod skalnatim terenom.

Čeprav je sovražnik ugodno oblikovano ozemlje, ki je v veliki meri pogozdeno in prepreženo z neštevilnimi jarki in pečnami, utrudi še z najmodernejšimi obrambnimi napravami, betonskimi bunkerji, kazematami in v skalo vsekanih topovskimi postojankami ter ga ojačal z minskimi zapori, da je Sevastopolj okoli in okoli obdan na prvi videz z neosvojljivimi obrambnim obročem, se je nemškimi četami doslej posrečilo zavzeti nad 700 utrdb in zapleniti mnogo topov, tankov in drugega orožja, končuje nemški vojaški dopisnik svoje poročilo.

Kak bi bil svet brez prahu?...

Poletje prinaša med raznimi večnimi stvarmi tudi nevšečne. Med zadnje štejemo — prah. Naravoslovec dr. H. Dekker pa si je zastavil vprašanje, kakšen bi bil svet, če bi ne bilo te, postavimo, ne še na hujše in vendar sitne narave »nadleže«? Z drugimi besedami: razmišljaj je o vlogi prahu v prirodi.

Da ima tudi na videz čist zrak vedno kaj prahu in ne ravno malo, pričuje pogled na prostor v sobi, kjer skozi temno zaveso pada sončni žarek. Prah se nam zdi v največji meri odveč. Zdravniki so zaradi njega nejevoljni, hišne gospodinje pa na tihem preklinjajo tidi. In vendar — brez prahu bi bila podoba sveta dokaj drugačna. Če bi ne bilo prahu, bi ne bilo ničesar, kar bi

moglo sončne žarke preprečiti, tako rekoč pogoltniti, upogibati, lomiti, odbijati, odražati (vsaj ne v toliki meri). Vse, kar bi ne bilo naravnost obsojeno od sonca, bi ležalo v globoki temi: jarca svetlobe in črne sence bi se menjavale skoro brez prehoda. Nebo bi imelo tudi podnevi strašljivo črno modro barvo. Sonce bi ne zahajalo zvečer kot prijetno lepa rdeča ognjena krogle, marveč bi žarelo tudi na zatonu tako kakor opoldan nad našimi glavami. Takoj po sončnem zahodu bi brez zarje nastopila najgloblja noč na tema. Zaradi neublaženega žarenja sonca bi bilo treba oči in kožo posebej zavarovati pred pogubnim učinkom tako močne svetlobe.

Odsotnost prahu pa bi imela še druge posledice. Izhlapevanje morja bi bilo mnogo močnejše. V zraku bi plavale silne množice vodnih hlapirov, vendar bi ne bile vidne, kakor so sedaj oblaki. Silna zračna vlaga bi se takoj sproščala kot rosa. Brž ko bi nastopilo najmanjše ohlajenje, in sicer ne samo ponoči, marveč tudi podnevi v senci. Vse bi bilo poškopljeno od večne, neogibne rose, ves svet bi bil vlažen. Tudi ljudje bi bili stalno mokri, če ne bi stali prav na soncu. To lahko človek prenese samo kda: pa kdaj (v alpskih višinah, kjer je v ozračju res malo prahu, se zgodi to večkrat), toda trajno bi tako stanje postalo nezmožno. Zaradi tega bi ne bilo las. Kosmate živali bi bile prav tako nemogoče kakor permate. Tudi žuželke bi ne mogle letati; čebole in metulji, ki letajo od cveta do cveta, bi ne bile mogoče v svetu brez prahu. Rastlinsko živstvo bi se bilo moralo razviti dokaj drugače; v tej vlogi bi mnoge rastline, zlasti še cvetlice, izgubile možnost obstoja.

Človeška koža bi seveda ne imela sedanje podobe. Predvsem bi jo morala narava zavarovati pred premočno svetlobo, pred preveliko toploto, pred pretirano vlago in prevelikim izsuševanjem, pred mokrotno. Znojnice v koži bi bile odveč. Zdi se celo, da bi bilo življenje v tako urejenem stvarstvu nemogoče, zakaj razlike v temperaturi bi bile zaradi premočnega ogrevanja podnevi in prevelike ohlajitve ponoči tako velike, da se na znotraj teh meja ne bi moglo razvijati življenje.

Prah, ki s svojimi nešteti delci obdaja zemljo kakor neke vrste blagodejna tancica, potemtako ublažuje premočne kontraste in ureja svetlobo in toploto tako, kakor je ugodno stanju življenja na zemlji. Zaradi tega je tolikanj zaničevani prah sila važna naprava: eden izmed vzdrževalcev življenja in narave. Kdo bi mu bil zlepa prisodil kak pomen! Naravoslovec, ki une bolje kakor navadni ljudje brati v veličastni knjigi narave, je spoznal tudi vlogo prahu in je s fantazijo uganil, kako bi bilo na svetu, če bi ne bilo prahu. Morda nas to ne bo potolažilo, ko se bo prihodnje dvignila na cesti plast prahu in nam nadležno silila v obraz; toda vedimo, da je življenju dostikrat potrebno manjše zlo, če noče postati žrtev mnogo hujšega zla. Zato vsakemu gospodu njegovo čast, pa tudi — prah!...

Kočljiva zadeva

— Oprostite, gospod, to je moj zavojček! je rekla prikupna mlada gospa v tramvaju gospodu, ki je sedel ob njej in je pravkar hotel izstopiti.

— Oprostite, milostljiva, zavojček je moj, je odgovoril gospod jako ljubeznivo in se odkril.

— Oprostite gospod, to je nekoliko drzno, zavojček je moj, se je ogorčila mlada gospa.

— Obžalujem, ampak kar je res, je res, zavojček je moj.

— Čujte, gospod, to pa presega vse. Bomo ko videli! Pozivam vas, da nadaljujete vožnjo, ali pa da stopiva k strankinu.

— Prosim, rad se še popeljem v vaši družbi, ampak zavojček je moj.

Tramvaj je bil poln in nikomur se ni ljubilo izstopiti. In vsi so napeto sledili, kako se bo ta reč razvzpela. Mlada dama niti ni imela občinstva na svoji strani, ker je bila preveč razburjena in ogorčena. Gospod pa se je prekanjeno smehljaj in je bila njegova zmaga očitna. Vsi so bili prepričani, da je zavojček njegov. In vendar! Mlada dama si ga gotovo ne bo lastila kar na lepem. Kako torej? Ko sta se mlada gospa in tuji gospod merila z očmi, je neki starejši gospod salomonsko menil:

— To vendar lahko doženemo, čigav je zavojček. Kaj pa je v zavojčku?

— Če jaz povem, potem bo pač on tudi vedel, je nekam tiho odgovorila gospa.

— Dobro, bom pa jaz izdal del vsebine, toda vi morate izdati drugi del, se je smehljaj gospod.

Mlada gospa je ostmela. Lej ga, kako neki ve, da je več stvari v zavojku! Mar jih je otipal? In že je gospod začel naštevati:

— Škatlica sardin.

Ona je osupnila. Saj je vendar vedela, da je zavojček njen! In da bi to dokazala, je pristavila:

— Košček sira.

— Vrečica keksov, se je smehljaj on.

— Košček čokolade, je dahnila ona.

— Pol kile češenj.

— Zavojček osojenih mandljev, je izdala ona.

Pozornost je bila napeta. Čudna reč. Kaj storiš? Čigav je zavoj? Tramvaj je hitel dalje, nihče ni izstopil. Mlada gospa je prosila:

— Takoj moram izstopiti, dajte mi, prostim, moj zavoj.

Tedaj je rekel tuje:

— Gospoda, razodenem vam vso zadevo. Jaz sem jasnovidec in sem hotel na ta način pokazati svojo umetnost. Zavoj je resnično last mlade dame. Medtem ko sem jaz trdil, da je zavoj moj, je dama mislila na vse tisto, kar je v zavoju. Tako sem lahko sproti uganil njene misli in razodel, kaj vse je v zavojku. Če želi kdo izmel vas mojo posetnico — prostim! Sprejemam dnevno od 15. do 19. ure v sobi števil. 15 v hotelu X.

Mlada dama je bila tako presenečena, da je prva segla po posetnici. Seveda so tudi vsi drugi sprejeli jasnovidečve vizitke. Tisti stari gospod, ki se je bil prej oglašal s salomonsko sodbo, je rekel:

— Takega tiča bi se izplačalo dandanes stalno imeti pri hiši!

Jasnovidec se je vsem skupaj lepo priklonil in se vrnil v mesto. Odpirala se mu je rožnata bodočnost. Ljudje bodo kar dril k njemu! Saj, kdo pa vé, da je stal ob mladi dami v trgovini, ko je nakupovala izbrane stvari za nocojšnjo večerjo.

Ivan Lokar †

Ljubljana, 19. junija

Umrj je g. Ivan Lokar, nadiučitelj v pokolu, eden izmed najstarejših naših vzgojiteljev. Poznal ga je širša slovenska javnost. Tudi v »Jutru« smo nekajkrat imeli priliko, da smo pogledali v dolgo in plodovito življenje tega odličnega slovenskega šolnika, ki sta ga odlikovala kremenit značaj in posledna zavednost.

Sele podrgno leto je tega, kar sta zakonca Lokarjeva praznovala znamenit družinski praznik, redek med Slovinci pa tudi med drugimi narodi: biserno poroko. Gospa je kmalu nato umrla. V najusodnejši dobi, ki jo preživlja človeštvo, pa se je tudi sivolasemu Ivanu Lokarju na pragu devetdesetletnice dopolnila mera let in bo v soboto popoldne ob pol 17. uri poromal iz grajske kapelice na Kodeljevem na pokopališče pri Božjem grobu.

Pred dobrimi 63 leti je prišel v Stari trg pri Poljanah ob Kolpi in Belj Krajini mlad učitelj. Preživel je mlada leta v Ljubljani in ko je peš romal čez Tančovo goro na prvo službeno mesto, si pač ni mislil, da ga bo Bela Krajina priklenila za pretežni del njegove službene dobe. Čez dve leti je 26 letni učitelj Ivan Lokar povedel pred oljar sosedovo hčerko, 17 letno Marjetico. Po poroki sta se preselila v Črnomelj. Z vzgledno složnostjo sta premagovala ovire in vzgojila svojo družino kar najlepše. Sedel sta bivala v Črnomlju, ki je bil tedaj skoraj še ves lesen. Potem sta se preselila na novo šolo v Dobiljah, v poslednjo kočevsko vas. Tu sta preživela nad 20 let in zvesto pošiljala odrasle otroke v mestne šole. Nekaj dni pred prvo svetovno vojno je bil g. Lokar postavljen za nadiučitelja v Hrušici pri Ljubljani. Prilika za šolanje otrok je postala ugodnejša. Toda svetovna vojna je kmalu potegnila v svojo metež vse tri sinove, oče pa je pod silo razmer prostovoljno stopil leta 1916. v pokol. Preselil se je v ljubljansko predmestje in zaživel prijetno domače življenje, tembolji, ker so se tudi sinovi vrnili zdravi iz vojne in zavzeli ugodne položaje v našem javnem življenju.

Ivan Lokar je do sive starosti ostal ne samo skrben družinski glavar, marveč tudi velik ljubitelj prirode. Imel je za seboj mnogo mičnih lovskih doživljajev, saj je zahajal v gozd, dokler ga ni začela nesreča, da si je na polodici zlomil nogo. Družinska sreča nadiučitelja Ivana Lokarja je bila tako popolna, da bo ostala za svetel vzgled. Gg. sinom in gospe hčerkama izkramo tudi mi odkritosrčno sožalje, gospoda Ivana Lokarja pa bomo trajno ohranili v častnem spominu.

KULTURNI PREGLED

Giacomo Leopardi

I.

Okrog poezije in miselnega sveta velikega pesnika bolesti Giacomo Leopardija se zbirajo v posvečenem čaščenju enako rahločutne, iz svojih posebnih razlogov nezadovoljne, trpke, hamletske omahujoče duše, kakor je bila Leopardijeva. Bolest je večno in neizproseno nasprotje človekovi potrebi sreče: pogost opomin in nedvumno svarilo, ki nas spominja mrzle resničnosti življenja, trde zakonitosti narave in večne napetosti med hrepenjenjem, iluzijami z ene strani in brutalno stvarnostjo z druge. Vsekdar je bila najvišja umetnost človeške duše v tem, da je spreminjala negativnost bolesti v življenjski pozitivum, potegnila iz njene prvinsko težke in mrzle zavesti višjo, življenjsko povzdigujočo duhovno toploto, ki označuje sleherni pravi heroizem in ki pri umetniškotvornih ljudeh zori velika stvarjalna dejavnost. Toda pot do tega najvišjega obvladana duša je sila naporna. Zato pozna premagovanje bolesti s pozitivnimi dejanji ali z umetniškimi stvaritvami razne stopnje. V poeziji jih kaže na primer razlika med tragikom, ki je dal spoznanju bolesti očiščujočo katarzo, in med elegikom, ki zapuša v dušah trpko sled sočutja ali zavest idealne sorodnosti v življenjskih čustvih. Kaže jo nadalje razloček med melanholikom, ki išče v umetniških izrazih sredstva za izpoved, za olajšanje svoje notranje napetosti, svojih bojazni in drugim ljudem neumljivih muk, ter pesmistom, tem razumsko usmerjenim napadalcem življenja, ki predvsem kritizirajo in ironizirajo naravo, človeka in dostikrat samo božanstvo.

Giacomo Leopardi je eden največjih pesnikov bolesti, kar jih pozna ne le italijanski, marveč vse evropsko slovstvo. V njegovem delu, ki je bilo od začetka do konca odraz pesnikove velikodušne in žlahtne, toda od osebne usode in telesnih bolečin spačene in zamračene duše, sta združena elegik in pesmist: človek, ki toži, in človek, ki obtožuje. Recanatski grof ni imel moči, da bi se iz kroga, v katerem je bila bolest pekoča muka, nemoč, zahrbtna sovražnica osebnega življenja, dvignil v tiste višje kroge, kamor prenašajo bolest heroji, svetniki in vodilni tragi. — v kroge, kjer postaja odkupnina za veliki duhovni smoter ali vsaj za močno stvariteljsko dejanje, pa naj bo Sofoklejeva tragedija, Michelangelov kip ali Beethovnova simfonija. Elegično in pesmistično nastrojila duh Giacomo Leopardija je ustvaril nekatera najvišjeonajša pričevanja o človeški, nepremagani, neugnano tleči bolesti, ki nam je v težavah življenja bližja in umljivejša, ker je podobna naši. Vse Leopardijevo delo je prežeto s tonom elegije, ki prehaja ponekod v idilo, se povzpneja v nostalgično domoljubno pesem, v nežni hrepenenjski motiv neustlišane ljubezni, drugod pa obtožuje in razčenja kakor Schopenhauerjeva filozofska misel ali kakor Byronov demonični duh z zanikanjem in ironijo premaguje svoj čedgout de vivre.

Pričujoči profil osebnosti in dela Giacomo Leopardija je nastal ne le zaradi sorodnega odnosa do življenja, marveč tudi zato, ker se Leopardi v slovenskem slovstvenem svetu le redkokdaj omenja. Ta sodobnik Prešerna, Puškina, Mache, Mickiewicza, Bal-

zaca, Hugoja je v italijanski slovstveni kritiki ena najbolj obravnavanih pesniških osebnosti. Luigi Tonelli, pisec odlične knjige »Leopardi« (1937), začelja svoj spis z besedami: »Lahko bi se zdelo drzno ali nepotrebno se pisati o Leopardiju po vsem tem, kar je bilo objavljeno v teku vsega stoletja.« In zares: leopardiana bi utegnili napolniti knjižnico. V zvezi izhajajo še vedno nove biografije in študije; izmed najnovejših omenjam Saponarovo (1941). So to knjige proučevanja in knjige kulta, oboje ustreza pomenu Leopardija za italijansko slovstvo prejšnjega stoletja in odmevom njegove poezije in esejske proze, ki segajo v naše dni. — Piscu je bila pri tem skromnem delu vodnik Tonelli jeva metodično prav dobra in kljub vsej znanstveni višini človeško topla knjiga, poleg zvezka Leopardijevih »Cantie«, izbora njegove proze in izbora »Zibaldona«, ki kažejo sledove čitanja in uživanja v urah, ko je bil Leopardi več kakor samo avtor neke knjige in knjiga več kakor samo čtivo.

II.

Giacomo Leopardi se je rodil 29. junija 1798 v Recanatu, starem na hribu ležečem mestu, od koder se odpira pogled na vršice Apeninov, prav kakor na sinjo daljavo morja, ki je pozneje vzbujalo v pesniku hrepenenje po nekončnem. Potekel je po očetu iz rodbine grofov Leopardijev, po materi iz rodu markizov Antici, dveh rodbin, ki sta segali s svojimi izročili v srednji vek. V Recanatu so imeli grofje Leopardijev, čigar stolp, grajska ura, vrt in debeli, jedi podobni zidovi so zapustili v Giacomo poeziji neizbrisne sledove. V rodbini je vladalo težko, mučno ozračje. Oče Monaldo je bil starokopanski aristokrat, po mišljenju izrazit reakcionar, ki je celo nosil kroj starih vitežev, da je pokazal, kako zaničuje

spremembe prihajajočega časa. Baval se je tudi z literaturo, pisal razne traktate in izdal nekaj časa listič »La voce della Ragione«, ki pa ga je dal papež ustaviti, gotovo ne zato, ker bi prihajal navzkriž z nauki, marveč najbrž zato, ker mu niso ugajale nekatere preveč poudarjene tendence recanatskega grofa. O Leopardijevi materi so ostala pričevanja, ki so dala zlasti nekaterim piscem povod, da jo prikažejo kot gonstrum bigotne in brezsrčne žene, ki ni marala ali ni mogla pokazati otrokom niti trohice ljubezni in nežnosti. Tonelli je to podoba nekoliko ublažil, vendar je še vedno dovolj nepriklupna in si lahko mislimo, kolikaj je Giacomo v svojih mladih in poznejših nesrečnih letih pogrešal materinega srca in dobrotnega razumevanja. Če pravijo o materah, da smejo pretiravati v občudovanju ali vsaj v veri v svoje otroke, se zdi, da recanatska grofica ni razumela svojega sina niti tedaj, ko je po njegovi smrti vsa italijanska duhovna elita obžalovala izgubo velikega talenta. Grofica Leopardi je ostala zakrknjena pobožnajska ženska, oboževala strogega rodbinskega reda in sovražnica vsake čustva, ki ni bilo pod kontrolo pobožne in Boga vdane zavesti.

Rodbina recanatskih Leopardijev je bila že močno obožavala, vendar to ni motilo Giacomojevih otroških let in tudi ne poznejše vzgoje, ki so jo opravljali domači vzgojitelji-duhovniki. Giacomo se je odlikoval po nenavadni duševni bistrosti, silni inteligenci, bleśčecem spominu, ognjeviti fantaziji in neubranljivem nagibu za duševno življenje. Ta izredno občutljivi in nemirni duh je bil zaprt v krhko, slabotno telesno posodo; napetost med duhom in voljo z ene in telesom, ki je sililo v deformacijo, v bolečino, v razkroj z druge strani — ta napetost tvori osrednji živec Leopardijeve

usode, največji zapletljaj njegove življenjske drame. Od štirinajstega leta dalje se je Giacomo sam obrazoval in duševno likal. Medtem ko so ga doma

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

114. Kolikšen del zemeljskih prebivalcev približno pripada krščanskim veroizpovedim?

115. S koliko besedami razpolaga približno povprečni izobraženec?

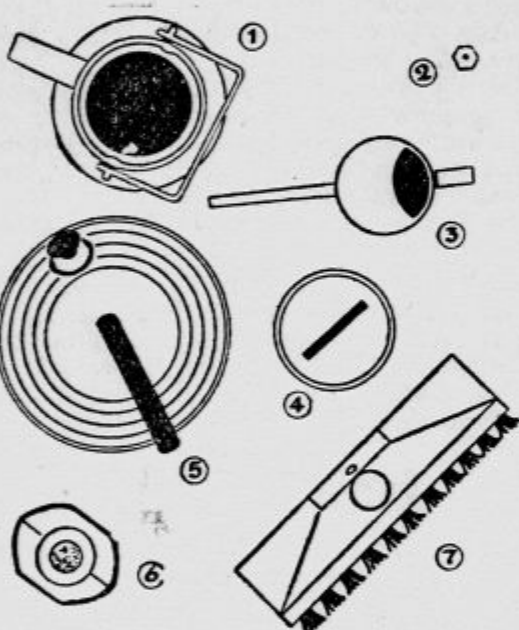
116. Kje ležijo otoki Aleuti?

117. Ob kateri reki leži mesto Harkov?

118. Ali veste, za koliko bi se približno dvignila gladina največjega evropskega jezera, Bodenskega jezera, če bi vanj potopili vse človeštvo?

119. Ali ste v geometriji kaj doma? Potem nam odgovorite na to vprašanje: V krogu poljubne velikosti lahko vrtamo poljubno število pokončnih stožcev. Kateri med njimi imajo največji osni presek in največje prostornino?

120. Svet od zgoraj.

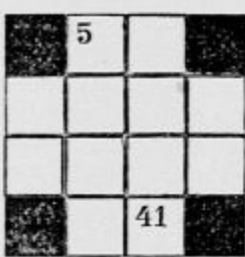
Za preizkušnjo razboritosti mladih ljudi so si izmislili v Ameriki vsakovrstne metode, ki dišijo že po igračkanju. Tako so na neki šoli predložili deklicam, ki so se nameravale posvetiti večino gospodinjstvu, zgornjo sliko. Predmeti na njej so bili narisani v strogem pogledu od zgoraj, brez sleherne perspektive in senc. Šlo je samo za takšne predmete, ki jih ima človek tako rekoč vsak dan v rokah ali vsaj pred očmi. Navzlic temu je le malokatera izmed deklic uganila, kaj je slika prav za prav predstavljala. Preizkusite svoj opazovalni dar sedaj še vi.

121. Štedljivost do skrajnosti.

Neki kadilec je bil tako štedljiv, da je zbiral poslednje ostanke svojih cigaret, samo da bi si mogel iz njih zvijati nove cigarete. Tako je nekoč razpolagal z devetimi cigaretami. Vprašanje: Koliko novih cigaret si je lahko zvijal iz njihovih ostankov, če računamo, da je potreboval za vsako tri čike?

122. Začarani križ

V spodaj naslikani križ postavite še števila 7, 9, 11, 17, 29, 35, 37 in 39 tako, da vam da vsaka izmed srednjih navpičnih in vodoravnih vrst (vrste po 4 polja) vsoto 92. Isto vsoto vam morajo dati tudi srednja štiri polja, a vsota vseh števil v zunanjih osmih poljih naj bo dvakrat večja, t. j. 184.

RESITEV NALOG 18. t. m.

106. Pod absolutnim posluhom razume mo sposobnost nekaterih ljudi, da morejo določiti višino kakšnega zvoka brez vsakega pripomočka in takoj. Osebo s takšnim absolutnim posluhom spremljamo na spredu skozi mesto. Tedaj se oglasi tovarniška sirena in mož veli: »Fis!« Njegova pripomba je točna! Nadalje ugotovi, da trobi avto, ki je privozil mimo, z zvokom

pisal za te prevode uvodne razprave, ki so po sodbi kritike še boljše od prevodov. Z 20. letom je bila Leopardijeva osebnost v glavnem dograjena. Zdaj se je začel zanimivi razvoj njegova duha v smeri najvišjih vprašanj človeškega bitja in življenja, začelo se je samostojno iskanje resnice o stvarstvu in življenju. Težnja po učenosti se je umikala pred nagibi stvarjalne narave; pesniška meditacija je vedno bolj izpodirala ckegezo starih tekstov. Pesnik Leopardi je sproščal svojo lahno, v neskončni prostor poezije namenjene peroti... (Pride šc.)

Drobiž iz Vergilija

Leta 1930 je objavila »Rivista di tilologia classica« zanimiv spis o pesniku Vergiliju. Mislim, da bo slovenski izvelec zanimal tudi naše rojake. — Vergilij je bil začel svoj ep »Eneida« 1. 29. pr. Kr. Prvo delo je bil osnutek v prozi; nato je pesnik razdelil tvarino na 12 spevov (»knjig«). Ukvarjal se je s tem epom 11 let, do svoje smrti 1. 19. pr. Kr., in vendar ga je zapustil nedovršenega. Nekateri dele jebral cesarju Avgustu, svojemu zaščitniku, ki je bil poprosil pesnika že 1. 26., naj bi mu poslal osnutek ali pa večji kos pesmi. Ko se je Vergilij 1. 19. odpravil v Grčijo je mislil porabiti še nekaj let na grških tleh za dovršitev Eneide. Ali tega načrta ni mogel izvršiti. Pesnik se je vrnil z Avgustom v Italijo, kjer je pa hudo zbolel in umrl v sept. 1. 19. v Brundisiju; pokopali so ga v Neapolju. Pred odhodom v He-lado je bil naročil prijatelju Variju, naj rokopis epa sežge, če bi se pesniku kaj pripetilo. Varij pa je bil odklonil, ker se mu je zdelo Eneide škoda. Na bolniški postelji je Vergilij zamrnil zahteval rokopis nazaj, da bi ga sežgal sam. V oporoki je zapustil vse svoje manuskripte Variju z željo, naj se nič ne priboji, češar se ni bil objavil sam. Toda cesar je ukazal izdati vso »Eneido«.

Dasi je blešč, ki je skoz vseh srednjih vek obkroževal Vergilijevo ime, zdavnaj oblede, vendar priča obilica »krilatice« iz njegovih del, kako živo je še danes njegovo ime. Iz pastirskih idil »Bukolik« se pogosto navajajo besede (iz tekmovalne pesmi pastirja Dameta) »ab love principium« =

»a«, da je zvonec nekega kolesarja ugašen »a« in da brnijo turbine elektrarne v »cisus«. Iz odprtega okna je slišati klavirsko igrjo. Naš mož malce prislutne in pravi: »Skladba v f-molu, toda klavir je na žalost ugašen skoraj za četrto tona prenikoče. — Takšen absolutni posluh ni vedno dar, ki bi se ga moral glasbenik veseliti. Posebno igralci n. godala in pevci pridejo zavoljo svojega profinjenejšega akustičnega čuta neredko v neugoden položaj, če kakšen instrument ali orkester ni ugašen počno na pravi temeljni zvok. Absolutni posluh je nekaj prirojenega, a se da s stalno vajjo v veliki meri privzgojiti.

107. Zaporni ogenj je posebna vrsta streljanja, pri katerem sodeluje težko topništvo, in metalni min s težkimi in lažjimi strojnimi protitankovskimi zračnemu prostoru ali ozemlju, da prepreči sovražniku napredovanje ali pa da mu otežijo umik. Združene sile tega orožja lahko dosežejo veličansko stopnjo, tako da mu utegnejo odrezati n. pr. vsak dovoz in ga odločno oslabiti za pozneše lastne napadalne akcije. Zaporni ogenj more biti seveda le tedaj popolnoma učinkovit, če je tudi sodelovanje posrednih baterij popolno.

108. Ikozaeder je geometrično telo z 20 enakostraničnimi trikotniki.

109. Po novejših raziskavah živi rastlinstvo še 200 m pod morsko površino.

110. Dolžina 100 m se imenuje hektometer.

111. Za ljubitelje geometrije.

Največjo ploščino ima krog. Med vsemi trikotniki s istim obsegom ima največjo ploščino enakostranični trikotnik, med vsemi četverkotniki s istim obsegom kvadrat, med vsemi peterokotniki pravilni peterokotnik (to je peterokotnik z enakimi stranicami), itd. Ploščine rasejo s številom stranic, tako da je ploščina enakostraničnega trikotnika manjša od ploščine kvadrata z istim obsegom, ta spet manjša od ploščine pravilnega šestokotnika z istim obsegom, itd., krog pa lahko smatramo za pravilen mnogokotnik, ki ima neskončno število stranic. V našem primeru meri po ena stranica enakostraničnega trikotnika 20 cm, njegova ploščina 173 štirjaskih centimetrov, stranica kvadrata je 15 cm, njegova ploščina 225 štirjaskih centimetrov, stranica pravilnega šestokotnika je 10 cm, ploščina 260 štirjaskih centimetrov, ploščina kroga z obsegom 60 cm pa znaša 286 štirjaskih centimetrov. Komur se zdijo takšne geometrične računske naloge preenostavne, naj se potolaži. Pripravljene imamo druge, ki bodo delale tudi strokovnjakom glavarice.

112. Prazno je bilo težje od polnega.

Takšen primer je povsem mogoč. Predstavljajmo si samo, da so morali cisterno napolniti s helijem — s plinom, ki je toliko lažji od zraka, da ga uporabljajo za polnitev zrakoplovov. Voz je tehtal 10 ton »prazen«, to se pravi: njegova uporabna prostornina 30 kubnih metrov je bila napolnjena z zrakom. Preden so cisterno napolnili s helijem, so morali zrak izčrpati in sedaj v resnici prazen voz je tehtal 9961,202 kg. 30 kubnih metrov helija je tehtalo 5,4 kg, tako da je znašala teža voza po polnitvi 9966,60 kg.

113. Zmešani številčni kvadrat:

5	10	3
4	6	8
9	2	7

Popravek. V rešitvi naloge št. 102. popravite v 3./4. vrsti: »Sila se imenuje vsak vzrok...« namesto: »vsak zvok...«

»Poglej vendar gospodično Vero, lepa je kakor slika!«
»Nobena uganka! Saj je tudi v resnici poslikana!«

Čudežna poroka

Po večletni bolezni, ki ga je prikovala negibno na posteljo, se je neki, danes 70-letni zdravnik iz Sao Paula v Braziliji odločil, da se poroči s svojo 30letno bolniško strežnico. Stari zdravnik, ki ima precejšnje imetje, a nobenih dedičev, se je odločil tako v prvi vrsti zavoljo tega, da bi nagradil zvestobo, s katero ga je mlada ženska negovala vsa ta leta, a ker je smatral, da se mu bliža konec, je celo pospešil poročno ceremonijo, ki naj bi se izvršila v njegovi spalnici, saj se s postelje ni mogel dvigniti.

Zgodilo se je pa, da se je bolnik dan pred poroko počutil nenadno dosti bolje, tako da je izrekel željo, da bi vstal. In ni ostalo samo pri tej želji, naslednji dan je sprejel nevesto, priče in duhovnika ne v postelji, temveč v elegantni poročni obleki in pokonci. Po ceremoniji in potem, ko so novoporočencema na čast izpili kozarec penečega se vina, je postalo ženinu sicer malo slabo in je moral leči, toda čez nekaj ur je spet vstal in izjavil, da se počuti sedaj popolnoma zdravega.

Danes zapušča lahko brez skrbi svoj dom in se spreha s svojo mlado ženo. Zdravniki, ki so ga pregledali, so izjavili, da se je čudež njegove ozdravitve zgodil najbrže zavoljo tega, ker se mu je nenadno zdrnila cela leta omrtvičeni živčni sistem. Stari zdravnik sam jim je pritrldil, češ da je med svojo boleznijo izgubil vsako upanje v ozdravitev in ta nevera je manjšala njegovo voljo do zdravlja, tem bolj ker ni imel družine, zavoljo katere bi si zdravlja želel.

Mrav v Južni Ameriki

Iz argentinske prestolnice javljajo, da so tam izmerili 4,7 stopinje pod ničlo. Buenos Aires že 17 let ni imel tako »ostre« temperature. Tudi iz drugih ozemelj Južne Amerike poročajo o mrazu, ki je za tiste kraje nenavaden. Tako je srednji del Čilea, zlasti okoli Santiaga pokrila 12 cm debela snežna odeja.

A NEKDOTA

Ni vedno dobro, če si kakšna podjetja natikajo kraljevske naslove v svoj naslov. To dokazuje majhna zgodba, ki se je primerila pred časom na Danskem.

V nekem provincialnem mestecu so imeli v vojaških krogih nad vse odlično svatbo. Vse so napravili, da bi bila slavnost čim večja. Mladoporočena sta hotela v najkrajšem času odpotovati kodanj in od tam na sever. Po raznih napitnicah so dospeli do točke, ko so se prebiral brzojavne čestitke. Mladi častnik, ki je bil poverjen s tem delom, je odprl pravkar dospelo brzojavko, vrgel površen pogled vanjo in vzkliknil z drhtečim glasom: »Brzojavka Njegovega veličanstva!« V dvorani je v trenutku vse utihnilo in mladi častnik je prebral z dvignjenim glasom: »Soba z dvema posteljama rezervirana. Kralj Danske.« (Šlo je za ime znanega kodanjskega hotela.)

VS AK DAN ENA

»Vratar! Vratar! V mojem stanovanju je vlomilec!«
»Ali si je obrisal čevlje?«

JUH AVGUST:

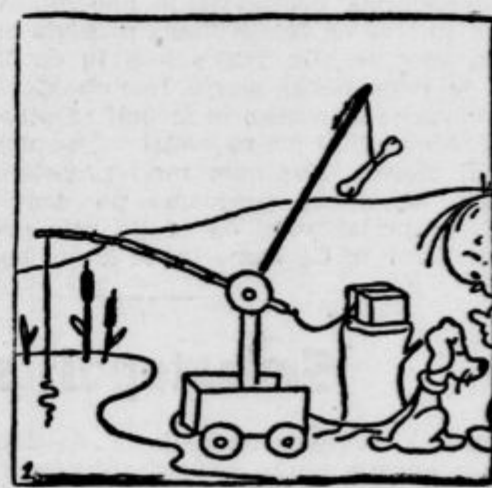
Nekaj o nekdanjem otroškem veselju

Danes naj naštejemo nekaj drugih otroških zabav, ki smo jih takratni otroci zelo »brazljali«. Tako smo n. pr. zelo radi »kamenčkali«. To igrice so ljubile tudi deklice. Zelo priljubljena in zelo razširjena je bila takratna igra, ki smo ji rekli »ristanc« s svojimi VIII. šolami. Ako gledamo današnje otroke pri tej igri, vidimo, da se je način igre od tedaj nekoliko izpremenil. Tudi to igro so takratne deklice mnogo in rade igrale. V poletni dobi je bila dalje pri dečkih zelo v »modi« igra, ki smo ji rekali »kičkl«. Bila nam je prav prijetna in ljubla. Zgodilo se je pa tudi, da je šla ob kakikaki priliki po nesreči šipa na drobno. Kičklri je priletel v šipo, ta je zaženketala in v hipu je bilo igre konec. Postali smo mirni in pohlevni, doma je bil pa nato polom in treba je bilo plačati ubito okence. Današnja mladina, zlasti ona stanujoča sredi mesta ne more igrati te igre, ako nima prostora dvorišča. Naj tem otrokom vsaj povem na kratko, kako je to šlo. Ta igra je obstojala iz dveh naprav: to je lesen lopar in lesen kičkl. Slednji je bil na obeh straneh ošpičen, okrogel bolj majhen, a debel klinček. Tega se je udarilo na eni ali drugi strani z loparjem, da je skočil v zrak in potem se ga je še z loparjem odbilo. In čim dalje je odletel tem boljše je bila igra. Včasih smo pa spravili ta klinček z odskokom na lopar in štel pri tem 10, 20, 30 itd.

O »linterkih« in kako smo se šli včasih vojake sem povedal že v svojem članku dne 26. V. 1941. Kadar smo se igrali od vodi smo zelo radi metali »žabce«. To je bil ploščnat kamenček, katerega smo metali v vodo na tak način, da je odskakoval nad vodo. Nekateri so bili v tej stroki pravi specialisti, ki so znali metati tako žabico iz enega brega Ljubljane na drugi breg, zlasti ako je bila voda mirna. Tudi smo tekmovali na Prulah (ko se ni bilo nič hiš), kdo vrže kamen višje, ne pa kdo ga vrže bolj daleč, ker bi bilo to nevarno. Poznamo smo tudi »fračce«, pa ne zato, da bi z njimi streljali nedolžne ptičice, pse ali mačke, kakor to večkrat dela kak pokvarjen paglavec. Mnogokrat smo si napravili tudi »fitaface«, si nadeli na glavo iz vejic sestavljene obroče, okrog pasu vrbove ali druge vejice, se namazali z ilovico ali blatom po telesu in se šli »Indijance«. Da smo prišli iz takih »bojev« večkrat zelo zamazani domov in da nas naše dobre mamice zlasti pa očetje takrat niso objeli z roko, ampak včasih s palico, ni treba poudarjati.

Mislím, da tudi današnji mladini ni neznan naša nekdanja igra »koza klanec«. Tudi ta zabava je imela svojo zanimivost. Nehote smo se pri tem urili v teku, seveda jo je pa pri tem marsikdo lahko skupil, ako mu je kamen, namenjen mali kozi skočil na nogo in dečko je »odšvedral« za nekaj časa malo na stran.

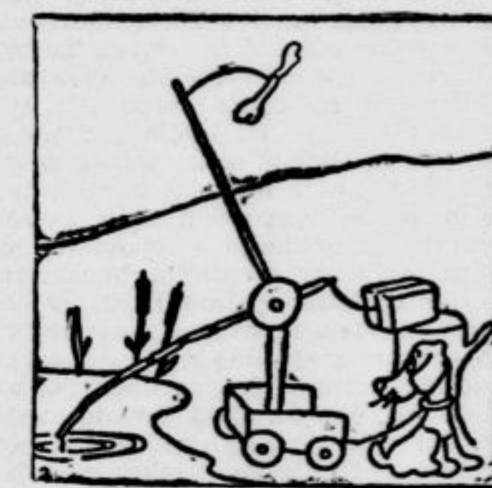
Čudovit ribolov

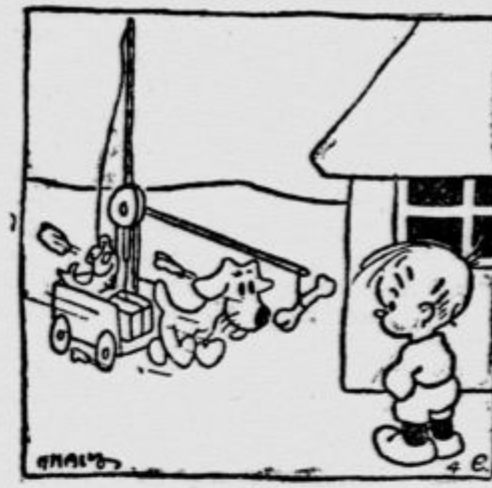
V slikah bomo prikazali, kaj si umisli Jakec maži,

O, le dobro si oglejte, potlej tole nam povejte:

la opravlja mu hov-hov neverjeten ribolov.

Ali tudi vi bi znali to, kar zmore Jakec maži?

»Tako gradite gnezda, ptiči — ne zase, Tako nosite volno, ovce — ne zase, Tako delate med, čebele — ne zase, Tako vlečete orala, goveda — ne zase!«
I. Koštal.

ZAPISKI

Otvoritev Biennale

V nedeljo bo v Benetkah slovesno odprta trinajstletna Biennale. Kljub vojnim dogodkom se je delo za to reprezentativno prireditve nadaljevalo v skoraj normalnodobnem ritmu in doseglo lepe uspehe. Vodenje pripravljanih del Antonio Maraini je izjavil te dni zastopnikom tiska, da bodo po volji Duceja zastopani na umetnostnih razstavah ne samo Italijani, marveč tudi vse dežele in narodi, ki niso v sovražnem razmerju z Italijo ali v službi sovražnika. Tako bodo letošnje beneske razstave obsegale vpodabljajočo umetnost Nemčije, Bolgarije, Hrvaške, Danske, Rumunije, Slovaške, Španije, Švedske, Švice in Madžarske. Odsotni bodo samo Japonci in Finci, ki zaradi razdalje niso mogli poslati svojih umetnin.

Najboljše bo seveda zastopana sama Italija. Letos so se organizatorji postavili na stališče, da povabijo posamezne umetnike, ki sami izberejo dela, o katerih mislijo, da najbolj predstavljajo njihova umetnostna stremiljenja in uspeha. Tako bo v »Palazzo dell' Italia« okrog sto takih osebnih razstav. 12 dvoran bo izpolnjenih s slikarstvom, 10 s kiparstvom in 3 z grafiko; vse to je odmerjeno osebnim razstavam, mimo tega pa bodo na stenah in v polvdorah zastopani drugi umetniki. Če vemo, da obsega palača 66 prostorov, si lahko predstavimo, koliko umetnostnih del bo zbranih samo v Italijanski palači.

Kakor vsako leto, je tudi letos razpisana cela vrsta tekmovalij in nagrad za najboljša dela, ter bodo razstave zanimive in pomembne tudi s te strani. Poleg tega bo obsegala letošnja Biennale vrsto paviljonov, ki bodo prikazovali odmeve vojne v umetnosti. Tako bo imela posebne paviljone Vojska, Mornarica in Aeronavtika. Potemtakem bo tudi letošnja Biennale izpričala voljo Italije in posebej še prele-

pih Benetk, da vzlic vojni varujejo, širijo in povzdigujejo slavo svoje umetnosti ter privabljajo kot staro žarišče tudi umetnike drugih narodov.

»Naš rod« ob sklepu 13. letnika

S pravkar izšlo 10. številko je mladinski mesečnik »Naš rod« zaključil trinajsti letnik. Z reprodukcijo Petkovskove slike »Pismo« opremljena številka prinaša na uvodnem mestu članek Kristine Brenkove »Z Mirjano v Narodni galeriji«. Avtorica vodi svojo mlado znanko — in z njo vred vse čitatelje »Našega roda« — mimo dragocenih zakladov slovenske umetnosti, ki so shranjeni v svetlišču naše upodabljajoče umetnosti — v Narodni galeriji. Potreben in koristen članek, ki opozarja mladino, da so tudi te slike veliko pričevanje o našem kulturnem življenju v preteklosti in sedanjosti.

Z liriko so zastopani: Ksaver Meško (»Ob mrtvi materi«), Marij Skalan (»Zvone«, »Ure«, K. Veličkov-V. Pirnat (»Žito kliče«) in Mitja. Končuje se povest Franja Čička o zvestem psu in njegovih prigradah (»Astron«). Povest je s svojo živahno in mikavno vsebino izhajala v vsem letniku. Ilustriral jo je France Miheč. V številki je še nekaj krajših proze: »Sanje«, »Čebelica v ujetništvu«, Rudolfa Moharja črtica »Kristus in sv. Peter v Loškem potoku«, Gustava Strniša »Naša Mina« in bolgarska pravljica »Pevka kavkica«. Seveda ni izostalo tudi slikano berilo (»Čuč in sova«) z ilustracijami O. Gasparija. Drobiž in pesemca »Kresna noč«, ki jo je spisal in ilustriral prvoročec Gregor Strniša, zaključuje številko.

Tako je »Naš rod« v redakciji pisatelja Jos. Ribličiča izvršil tudi letos svoje poslanstvo med slovensko mladino: uvajati jo v literaturo in umetnost kot dve važni oblikovalni in etični ali človeškega razvoja ter tako izpolnjevati šolo. Sodelovali so številni pesniki in pisatelji, mlajši in starejši, tako Vladimir Bartol, Kristina Brenkova, Anica Černejeva, Fr. Čiček, Anton Debeljak, Tone Gaspari, Cvetko Golar, Ksaver Meško, Fr. Novšak, Pastuškin, Davorin Ravljen, Jos. Ribličič, Jan-

ko Samec, G. Strniša, Vencleslav Winkler in drugi. Ilustrativno pa so sodelovali Maksim Gaspari, Oton Gaspari, France Godec, Boža Košakova, Tomaž Kvas, Stane Kumar, Tone Ljublić, France Mihelič, Fran Omersa, Nikolaj Pirnat, Marij Pregelj, Albert Sirk, Gregor Strniša in Marija Vogel-nikova.

Vzlic zmanjšanim obsegom in skromnejšim sredstvom se je skušal naš najboljši mladinski mesečnik ohraniti na višini, ki jo je ta časopis dosegel ne le za se, marveč za vso slovensko mladinsko književnost. Tisto književnost, ki ima slej ko prej največjo nalogo v duhovnem oblikovanju najmlajšega rodu — naslednika nas vseh in vsega kar imamo. Želati bi bilo, da bi »Naš rod« tudi v štirinajstem letniku uspešno nadaljeval svoje delo.

Zbrani spisi zvezdoslovca Kopernika. V Nemčiji bo prvikrat izšla skupna izdaja spisov astronoma Kopernika. Vsebovala bo vse njegove spise, pisma ter pismena sporočila tega znamenitega zvezdogleda in sicer v izvirniku in v nemški prevstavi. Njegovo glavno delo »De revolutionibus orbium coelestium« bo v zbranih spisih izdano v faksimilu. Nadalje bodo zbrani spisi obsegali vse listine, ki pričajo o Kopernikovem življenju in delu. Izdajo pripravlja založba Oldenburg, Berlin-Monakovo.

Gerhard Hauptmann je v zadnjem času vedno bolj zastopan v repertoarju italijanskih gledališč. V Rimskem »Eliseo« so uspešno vpriporili njegovo »Samotne ljudi«, pri čemer se je kot inscenator uveljavil nestor italijanskih igralcev Ermete Zucco-ni. V Milanu pripravljajo Novo gledališče Hauptmannovo dramo »Odisejev lok«. V Italiji, prav kakor doma v Nemčiji in v okoliških deželah, se v zadnjem času najbolj vpriporjajo Hauptmannova zadnja dela, ne pa — kakor v prejšnjih časih — njegove naturalistične drame.

Mednarodni sestanek skladateljev. Na zasedanju stalnega Sveta za mednarodno sodelovanje komponistov je bil za nadaljnjih pet let izvoljen za predsednika dr. Richard Strauss. Svet je izdelal načrt gleda velikih glasbenih prireditev in medsebojne glasbene izmene v teku prihodnje sezone.

Kronika

• **Evropska šahovska zveza** je bila ustanovljena ob zaključku moštarskega turnirja v Solnogradu. Zastopniki 13 narodov so sklenili strniti šahovske zveze v Evropi v skupno evropsko združenje. Predsedstvo je prevzel nemški državni šahovski vodja Tiehler iz Monakovega. Podpredsednik je državni svetnik Ferraris iz Rima. Evropsko šahovsko združenje bo še letos v septembru priredilo v Monakovem prvo tekmo za evropsko prvenstvo v šahu. Ob enem poročajo iz Monakovega, da bo to mesto postalo središče nemškega šaha. Častni predsednik nemške šahovske zveze, ministri predsednik Ludvik Sieber je v nedeljo prvikrat izročil po njem imenovano prehodno darilo zmagovalcu v monakovskem zveznem turnirju, Monakovskemu šahovskemu klubu 1836. Predsednik Sieber je ob tej priliki izjavil, da bo Monakovsko dobilo Dom šahistov, kjer bo urejena nemška šahovska zbirka in velika strokovna knjižnica, s čimer bo Monakovsko postalo središče nemškega šaha.

• **Narodni spomenik za D'Annunzio.** Že takoj po smrti velikega italijanskega pesnika Gabriela D'Annunzio je bilo sklenjeno v smislu splošne narodne želje, da dobi znameniti pesnik in bojevnik velik spomenik kot izraz italijanskega narodnega priznanja. Nedavno je Duce odločil, da bo spomenik postavljen v pesnikovem rodnem mestu Pescari v Abruch.

• **Italijanski kulturni zavod v Budimpešti** je v ponedeljek zvečer priredil svečan letni zaključek. K svečanosti sta prišla prosvetni minister dr. Hóman in italijanski poslanik Filippo Anfuso ter številni predstavniki Budimpešte. Letno poročilo je podal vrhovni ravatelj zavoda prof. Aldo Bizzari, nakar je predaval vseučiliški profesor senator Balbino Giuliano o sodbnih kultur.

• **Sprejem najslužnejših Berlinčanov.** Kakor smo poročali, je bilo v Berlinu prirejeno javno glasovanje o najbolj uslužnih javnih namestnicah in namestnikih. Razpisane so bile lepe nagrade. Glasovanje je uspelo in pretekli ponedeljek popoldne je minister dr. Góbbels sprejel izvoljenih 18 Berlinčanov in Berlinčank, ki so dosegli prvenstvo. Pripadajo različnim poklicem. So sprevidniški, natakariji, uradniki, železničarji, postarji in pismonoše, stražniki, trgovski pomočniki in pomočnice, ki so se izkazali kot najljubše in najbolj uslužne. Minister dr. Góbbels je rekel, da se težave v sedanjih vojnih ne olajajo, ako si življenje otežujemo z lastnim obnašanjem. Najbolje se da izhajati, če skušamo težave premagati z vzajemno tovariško pomočjo. Mnogi ljudje tega sicer ne morejo razumeti, ker mislijo, da najbolje zmagujejo skrbijo, če ob vsaki priliki svobodno kričijo in zabavljajo. Včasih je tudi to potrebno. Zabavljanje je čiščenje duše, je končal dr. Góbbels, nakar je razdelil nagrade.

• **Preureditev italijanske industrije.** Minister za narodno prosveto Ekske. Pavolini je v svojem govoru v filmskem mestecu Cinecitta pri Rimu izjavil, da bo italijanska vlada strelila italijansko filmsko proizvodnjo v rokah nekaterih izbranih tvrdk, da se tako dosežejo boljši in učinkovitejši uspehi. Pri izbiri teh družb, ki bodo še nadalje obstajale, se ne bo vpoštevalo samo finančno stanje, marveč zlasti umetniška usposobljenost, program in doseženi uspehi posameznih tvrdk. V Italiji so bile že doslej storjene nekatere omejitve, vendar je še vedno 38 produkcijskih in 16 izposojevalnih tvrdk, ki jih bo treba krepkeje strniti, kakor je to bilo nedavno storjeno tudi v Nemčiji.

• **Nemški in italijanski film na Slovaškem.** V preteklem poslovnem letu so na Slovaškem vpriporili 136 celovečernih zabavnih filmov. Od tega jih je bilo 117 nemških in 18 italijanskih. Razen tega so vpriporili 19 celovečernih nemških kulturnih filmov ter 106 nemških in 10 italijanskih kratkih kulturnih filmov. Na Slovaškem je zdaj 186 kinematografov.

• **Bomba je eksplodirala po 18 mesecih.** Neka nemška letalska bomba, ki je neopaženo ležala 13 mesecev v kleti neke porušene hiše v Londonu je zdaj iz neznanega vzroka eksplodirala in je povzročila katastrofo. Porušila se je cela vrsta bližnjih hiš, obžalo je 19 mrtvih, 59 oseb pa je bilo ranjenih, 4 ljudi pogrešajo. 300 družin je zaradi ene same bombe, ki ni bila odstranjena, brez strehe.

• **Poenostavljeno pravosodje v Nemčiji.** Zaradi vojnih razmer je Adolf Hitler odredil, da se v gotovih pravnih področjih kolikor le more poenostavi in pospeši postopek. S 1. junijem je bila objavljena zadnja odredba, ki poenostavlja zlasti civilno-pravne postopke. Prizivi so doslej dovoljeni samo, če gre za vrednost nad 500 mark. Pravica pritožbe je znatno omejena in delno kar odpravljena. Posamezne pravde se po novi odredbi nikakor ne morejo zavlačevati.

• **Zidovsko premoženje na Nizozemskem.** Kakor poroča časopis »De Waag«, znaša zidovsko premoženje na Nizozemskem, ki bo prevedeno v arijske roke, pol milijarde goldinarjev. Od prijavljenih 21.000 zidovskih podjetij bo 10.000 trgovskih tvrdk izgnilo. Kakih 8000 zidovskih podjetij se je po sebi ariziralo, ostane pa bodo oblastva prevedena v nove roke. Zidovska posestva na Nizozemskem cenijo na 200 milijonov goldinarjev, denar in dragotnine pa na 15 milijonov goldinarjev.

• **Ozon kot moderno zdravilo.** Laik pozna ozon po navadi le kot »izredno čist zrak«, v resnici pa je ozon kemično samostojen plin, ki so ga odkrili šele pred 100 leti. Docela čisti ozon je brezbarven in diši nekoliko po ožganih vžgalicah. Vsi poznamo ta vonj, ki ga zavohamo zlasti po močnih bliskih, kajti ozon nastaja pri vžiganju električnih isker skozi zrak. Ker je ozon posebno aktiven kisik, so ga začeli uporabljati v zdravilstvu. Uničuje bakterije in ga v vojni uporabljajo za čiščenje okuženih ran. Tudi globoke gnojitve, ognojena žolmi in podobne rane se s pomočjo ozona hitreje celijo. V sedanjih vojnih se je s pomočjo ozona posrežilo preprečiti že celo vrsto amputacij. Slej ko prej je ozon posebno uporaben v zobnem zdravilstvu, za zdravljenje gnojitev in vnetij. Ozon kot zdravilo se je v sedanjih vojnih še posebno obnesel v različnih primerih. Vsekakor je postal dragoceno pomagalo v rokah moderne zdravstva.

• **Vsak Madžar je v tujini poslanik svoje domovine,** je rekel madžarski tiskovni šef Anton Ulein-Reviczky ob svojem obisku

v Italiji, ter je nadaljeval: »Danes živimo v drugačnem svetu kakor tedaj, ko so samo diplomati zastopali svoje države. Danes je vsak posameznik predstavnik svoje domovine in v tujini presojajo Madžarsko po vtisu, ki ga zapuščajo Madžari na tujem. V Milanu sem ugotovil z velikim veseljem, da cenijo madžarsko ime v veliki meri po zaslugi madžarske kolonije. Če je še kakšno italijansko srce, ki še ne bi utripalo za Madžare, česar pa ne verjamem, potem je tudi to treba pridobiti za madžarsko stvar.«

• **Električni tok ga je ubil.** Pri napeljevanju električne žice na vodu visoke napetosti se je smrtno ponesrečil 55letni Matija Tomazin iz Tlak pri Šmarju. Z desno ramo se je dotaknil voda visoke napetosti in ga je električni tok vrgel v globino. Tovariši so mu priskočili na pomoč in ga skušali obuditi z umetnim dihanjem, toda vsaka pomoč je bila zaman, ker je Tomazin že izdihnil. Pokojnik je zapustil ženo in 6 nepreskrbljenih otrok. Prepeljali so ga na njegov dom v Tlake, od koder ga bodo spremenili k večnemu počitku na šmaršk pokopališče. Rajnik je bil splošno priljubljen in ga bo razen znancev in prijateljev zlasti pogrešala njegova hudo prizadeta družina.

• **Na tramvajskih stopnicah ga je dohitela smrt.** 27letni Domenico Zingarelli iz Baria se je iz okolice vračal v mesto. Tramvaj je bil že poln in se je zato obesil na stopnice. Ko sta se v pristanišču srečala tramvaj in lokomotiva, ki je švignila mimo po železniški progi, je Zingarelli zadel ob lokomotivo, padel s stopnice pod tramvajsko kolesje in se tako potolkel, da je takoj po prevozu v bolnišnico izdihnil.

• **Številne žrtve strelje.** V severozapadni Španiji je te dni besnela huda nevihta. Strela je treščila blizu vasi Nal de Teja. Na mestu je ubila dva pastirja ter 50 ovac in koz.

• **Zidovska izdelovalnica krstnih listov na Madžarskem** je zdaj docela razkrita. Krstne liste za žide in židinke, ki so jih skrivaj spravili iz Slovaškega na Madžarsko, so izdelovali v okolici Budimešte, v Kispestu in Pillicsabi. Sodelovali so neki katoliški in neki reformirani duhovniki, neki višji rabin in cela vrsta židovskih advokatov, posredovalcev in drugih zavestnikov. Izdanih je bilo najmanj 6000 krstnih listov, seveda brez krstnega obreda, in to za ceno 200 do 800 pengov, kolikor je pač posameznik mogel plačati. Prvi tak krstni list je bil izdan leta 1937, nakar se je podjetje močno razvело. Reformirani duhovnik je strasten kvartopirc in velik prijatelj višjega rabina, s katerim sta preglala marsikatero partijo taroka in uničila dosti steklenic. Tudi katoliški duhovnik iz Pillicsabe je bil kot tretji v zvezi vreden njegovega prijateljstva, pravijo listi.

• **Obsodba madžarskega poslanca.** Dne 23. junija 1940 je nastopila budimpeštanska policija pred parlamentom, da bi preprečila demonstracije. Državni poslanec Janoš Lill se ni hotel legitimirati in ker mu zato niso dovolili prehoda skozi policijski kordon, se je poslužil ostrih besedi in je hujskal proti policiji. Državno tožilstvo je nato uvedlo kazenski postopek in zbornica ga je izročila sodišču. Te dni je bila razprava pred velikim kazenskim senatom. Poslanec Lill je bil zaradi hujskanja proti policiji obsojen na denarno kazen 1000 pengov.

• **Strogi ukrepi zoper kopičenje sadja in povrtnine v Nemčiji.** Kakor drugod v Evropi, se tudi v Nemčiji obeta letos dobra sadna letina. Zato so že bili izdani ukrepi, da ne bi posamezniki kupčiji prevelikih zalog zase. Letos bo nadzorstvo nad sadjem in povrtnino mnogo strožje kot lani. Zlasti bodo kaznovani tisti, ki bodo skušali skrivaj tihotapiti in razprodajati sadje in povrtnino. Sadje in povrtnina bosta podrejena kazenskim določbam uredbe o splošni prehrani. Če bo kdo skrivaj kupoval in kopolil sadje, bo prav tako kaznovan kakor prodajalec in mu bo zaloga zaplenjena.

• **Smrtne obsodbe.** Na Dunaju so uradno objavili: Dne 11. junija je bil v Gradcu obsojen na smrt 50-letni Johann König, ker je kljub ponovnim svarilom kradel na pošti zavojčke, namenjene vojakom na fronti. Isti dan je bil v Celovcu usmrčen na smrt obsojeni Franc Gorjup, rojen 16. julija 1911 v Gmajnici v novomeškem okraju, ker je umoril svojega gospodarja.

• **Zenska, ki je vojakom kradla pošto.** Pred posebnim sodiščem na Dunaju se je morala zagovarjati 37letna Marija Höllnerjeva, ker je zagrešila celo vrsto tatvin na pošti. In sicer je od oktobra 1940 do aretacije dne 19. januarja 1942 pokradla kot poštna dostavljalka najmanj 500 zavojčkov, namenjenih vojakom. Toliko je vsaj sama priznala. Na njenem stanovanju so našli celo skladišče drobnih dobrot, ki so jih matere, sestre, žene in neveste pošiljale svojem na fronti. Marija Höllnerjeva bo svoje zločine plačala s smrtjo.

• **Smrtna kazen za plenilca.** 52-letni Franc Scherz, doma iz Eggengberga pri Gradcu, je bil pred posebnim sodiščem na Dunaju obsojen na smrt, ker je nepoboljšljivo ljudski škodljivec in vlomilec. Vsega je presedel že 23 let v ječi. Ko je bil poslednjič spet izpuščen je začel v raznih mestih vlamjati v izlozbe in je nabral za 10.000 mark plena. Smrtna obsodba je utemeljena z besedami, da zahteva varnost narodne skupnosti iztrebljenje takega splošno nevarnega zločinca.

• **Moričeva smrt.** V Košicah na Madžarskem je razburil prebivalstvo roparski umor 55letnega zasebnika Adolfa Tänzera, ki so ga našli mrtvega na stanovanju. Zločinec je odnesel s seboj precej gotovine in žepno uro. Najprej je bilo umora osumljeno neko dekle, ki so ga zadnje čase večkrat videli v pokojniški družbi. Kmalu jo je policija našla. Dekle je staro 27 let in se piše Jolanda Bundzuch. Odločeno je oddala vsako krivdo, pač pa je lahko izpovedala, da je njo in Tänzera presenetil njen prejšnji prijatelj 34letni Andrej Varga, ki je Tänzera napadel s kuhinjskim nožem. Ona je pobegnila, a po umoru je pobegnil tudi zločinec. Ko so ga detektivji izsledili, je Varga streljal nanje. Naposled pa je nekemu mlademu detektivju uspelo, da je v hudi borbi podrl morilca na tla. Pri tem je Varga tako usodno padel, da je kmalu nato izdihnil v bolnišnici.

• **Za delo bodo morali prijeti.** Pariško delavstvo se je zadnje čase pritoževalo, da pohajkujejo po nekaterih mestnih četrtih družbe mladenčev in deklic, ki po neum-

nejm ubijajo čes. Zaradi tega je bila prirejena velika racija in so odpeljali na policijo celo vrsto mladenčev in deklet. Tam so natančno pregledali, kdo izmed njih ima kak poklic, oziroma če študira. Vsi drugi bodo sprlo velikega pomanjkanja delovnih sil poslani na deželo, da bodo pomagali spravljati letino.

• **Novorojenčki so večji kakor prejšnje čase.** Po novih nemških raziskovanjih se je dognalo, da pridobivajo novorojenčki na velikosti in teži. Opazovali so kakih 6000 novorojenčkov in ugotovili, da je povprečna višina novorojenčka ob porodu 51,5 cm, poudrgi centimeter več kakor prejšnje čase. S tem v zvezi je tudi prirastek na povprečni teži, ki se je dvignila od 3200 g na 3400 g. Posebno zanimivo je dejstvo, da se je s povečanjem novorojenčkov podaljšala tudi doba nosečnosti in to povprečno za 5 dni.

IZ LJUBLJANE

u— **Nov grob.** Za vedno je zapustil svoje višji finančni svetnik v pokouju g. Roger Bassin. Na mrtvaškem odru leži na svojem domu, Strossmayerjeva 16, pogreb pa bo v soboto ob pol 18. iz kapele sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k sv. Križu. Maša zadušnica se bo brala prihodnjo soboto ob 8. v cerkvi sv. Petra. Naj v miru počiva! Užaščeni smo svojem naše iskreno sožalje.

u— **Mladinske službe boje v počitnicah.** Ljubljanski župniki nas naprošajo za objavo, da so na željo škofa g. dr. Rožmana in v sporazumu s kateheto ljubljanskih školenih v vseh ljubljanskih župnijah vplejati posebne mladinske maše ob nedeljah in praznikih. Maše bodo ob 8. v stolnici, pri sv. Petru, v Trnovem, na Viču, v Mostah, pri urušnikah in v Dravljah, ob 8.30 v škili, ob 9. pri sv. Jakobu, pri sv. Cirilu in Metodu in na Rakovniku ter ob 10. pri franciskanih. Pri maši bo pel mladinski zbor, h kateremu se vabijo vsi oni, ki imajo veselje do zborovne petja. Župniki in kateheti prosijo starše, da jim pomagajo s svojim vzgojnim vplivom pri dušnem pastirstvu mladine ter navajajo svoje otroke k mladinski maši v svoji farni cerkvi. Prve take službe boje bodo v nedeljo, 21. t. m.

u— **Pazite na živilske nakaznice.** Prehranjevalni zavod Visokega komisarata za Ljubljansko pokrajino opozarja prebivalstvo, naj pazi na svoje živilske nakaznice. Če kio živilsko nakaznico izgubi ali mu je bila ukradena, ne more na podstavi določil člena 3, naredbe Visokega komisarata štev. 78 z dne 23. aprila t. l. v nobenem primeru dobiti duplikata in so vse tozadevne prošnje na Prevod ali na mestni preskrbovalni urad odveč, oziroma bodo rešene negativno. Duplikat živilske nakaznice je dovoljen edino v primeru, ko je nedvomno in z verolostnimi pričami dokazano, da je bila nakaznica uničena po višji sili (požar, povodenj in podobno) in da se ni bila izrabljena.

u— **Za soncem dež, za dežjem sonce,** to je stara pesem. Odkar je deževje napojilo Ljubljansko pokrajino, se je ozračje tako hladilo, da smo imeli pretekli četrtek najhladnejši dan v juniju. Najnižja jutrnja temperatura je bila komaj 11,4° C in se je živo srebro čez dan spazilo komaj na 18,6°. Podobno hladno je bil 1. junija, drugače pa se je temperatura stalno dvigala nad 20° C. Polagoma zdaj toplota spet raste. Medtem ko je bil četrtek še močno oblačen in vlažen, je bilo petkovo jutro zelo jasno in je zgodaj posijalo sonce. V teku dopoldneva pa so se začeli po nebu spet sprehajati beli oblaki in se je ozračje le polagoma spet ogrelo.

u— **Diplomirali** je na filozofski fakulteti ljubljanske univerze g. Vlado Benko. Cestitamo!

u— **Ustanovitev občinskega sindikata delojemalcev gradbene stroke v Novem mestu.** Na ustanovni skupščini dne 14. junija t. l., ki se je vršila v Novem mestu, je bil ustanovljen sindikat delojemalcev gradbene stroke za novomeško okrožje. V smislu sklepov skupščine posluje tajništvo sindikata.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota 20. junija, ob 17.30: Kralj na Betajnovi. Red Premierski.
Nedelja 21. junija, ob 17: Romeo in Julija.
Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.
Ponedeljek 22. junija: Zaprt.

Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi.« Danes v soboto ob 7.30 uri po prva letošnja uprizoritev te drame. Igrali bodo: Pavel Kovič — Kantorja, Gorinkova — Hano, Kraljeva — Franco, Simčičeva — Nino, Košič — Krnec, Vi. Skrbineš — Maksa, Kovič — župnika, Nakrst — Bernota, Gorinkov — sodnika, Kovičeva — njegovo ženo, Starčeva — Lužarico, Košta — oskrbnika. Nadalje bodo sodelovali še: Malec, Verdonik, Vertin, Brezigar, Rastresen in Gale. Režiser: Jože Kovič.

W. Shakespeare: »Romeo in Julija.« Tragedija mlade ljubezni in rodbinskega sovraštva, ki se unese šele ob trupih nesrečnih žrtev. Subtilnost lirčnih in učinkovitost dramatičnih prizorov prihaja v O. župančičevem prevodu do veljave, enakovredne originalu. Slovensko glasbo je komponiral D. Zebre. Naslovni vlogi bosta igrala V. Juvanov in Jan. Režiser: dr. B. Trefl, inceptor: inž. E. Franz.

OPERA

Sobota 20. junija, ob 16.30: Carmen. Red A. Gostovanje Elze Karlovčeve.
Nedelja 21. junija, ob 15: La Boheme. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve.
Cene od 24 lir navzdol.
Ponedeljek 22. junija: Zaprt.

Ch. Bizet: »Carmen.« V naslovni partiji gostuje Elza Karlovčeva, Joseja bo pel Franci, Escamilla — Primožič, Dancaira — B. Sancin, Remendada — M. Sancin, Zuniglo — Luša, Moralesa — Anžlovar, Micaelo — Ribčeva, Frasquito — Polajnarjeva, Mercedes — Poličeva. Dirigent: A. Neffat, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

V nedeljo popoldne po bela Zlata Gjurgjenčeva Mimi v Puccinijevi operi »La Boheme«. Ker vlada za gostovanje veliko zanimanje, opozarjamo občinstvo, naj si pravočasno zagotovi vstopnice. Peli bodo: Rudolf — Lipušček, Marcela — Janko, Musetto — Polajnarjeva, Schaunarda — Dolničar, Collina — Luša, Benoit — Zupan, Parpignola — Kristančič, Alcindora — Anžlovar. Dirigent: D. Zebre režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

kata vasko nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne za članstvo sindikata na sedežu okrajnega namestitvenega urada.

u— **Prijave za sprejem v 1. razred vadike.** Ravnateljstvo drž. učiteljske šole v Ljubljani sporoča, da bo sprejemalo prijave za 1. razred vadike v ravnateljevi pisarni na učiteljsko v soboto dne 20. in ponedeljek dne 22. t. m. od 9. do 11. ure. Nekateri starši so svoje otroke že prijavili; tem ni treba več priti. Vsi prijavljeni otroci bodo imeli zdravniški pregled v Higijenskem zavodu (šolska poliklinika), Askerceva cesta: dečki v sredo dne 24. in deklice v četrtek dne 25. t. m., obkrajat ob 8. ure dalje. V soboto dne 27. junija bo na ogledni deski v veži I. deske ljudske šole na Ledini nabito, kateri dečki in deklice so sprejeti v 1. razred deske, oziroma dekljske vadike.

u— **Vse delojemalce kovinske stroke** (mehanike, kleparje, inštalaterje, strojne ključavničarje, monterje, strugarje, kotlarje itd.) vabimo na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 21. junija ob 10. uri dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, prtiličje. Na sestanku bo referent oddelka poročal o medzmen gibanju in kolektivnih pogodbah. Pokrajinska delavska zveza, oddelek industrijskih delojemalcev.

u— **Nesreče.** V ljubljansko bolnišnico so v četrtek sprejeli samo 3 ponesrečence. Vida Porentova, 12letna hči uradnika iz Ljubljane, si je pri padcu poškodovala levico. 17letni dijak Ciril Habič iz Gornje Kašije, je padel s česnje in si zlomil desno nogo. Na krožni žagi si je obrazil levico 17letni mlzarski pomočnik Miha Kervina.

u— **Deček se je izgubil.** Družina Stari, Tavčarjeva ulica 1, naproša vsakogar, ki bi kaj vedel o njihovem 2 in pol leta starem sinčku, naj ji takoj sporoči. Fantek je bil oblačen v rdeče hlače in jopico. Pogrešili so ga v petek dopoldne pred Zadržno zvezo.

u— **Sklepne produkcije glasbene akademije.** Prva sklepna produkcija se bo vršila v nedeljo 21. t. m. ob 10.30, druga v ponedeljek 22. t. m. ob 18.15 v veliki filharmonični dvorani. Na programu so skladbe za petje, klavir, violino, violončelo in rog. Programi, ki veljajo kot vstopnice, se dobe v Matični knjigarni (Cena 3 lire, za dijake 1 lro).

u— **Več garnitur ključev** so pošteni najditelji oddali v oglasnem oddelku »Jutrac«. Pozivamo dotične, ki so kaj izgubili, naj se javijo pri nas.

u— **Splošna zavarovalna zadruga** v Ljubljani javlja, da se bo vršil redni občni zbor 30. junija v poslovnih prostorih. V slučaju nesklepčnosti se vrši občni zbor pol ure kasneje. Dnevni red v poslovnih prostorih: Ulica 3. maja 5.

u— **Nedeljsko zdravniško dežurno službo** bo opravljal od sobote ob 20. ure do ponedeljka do 8. ure jutraj mestni višji zdravnik dr. Ciber Franc, Štefanova ulica 7, telefon 36-41.

S Spodnje štajerske

Novi grobovi. V mariborski bolnišnici sta umrla 41letna zasebnica Marija Gabričeva iz Rogaske Slatine in 7letni železničarjev sinček Vlacav Meglič iz Maribora. Nadalje je umrla v Mariboru v starosti 56 let gospe Marija Žiherjeva, žena predsednika okrožnega sodišča. Blaga pokopnica je bila skromna gospa, ki je živila zgolj za blaginjo svoje družine. Zaradi levega značaja je bila splošno priljubljena. Pokopali so jo v sredo popoldne na mestnem pokopališču na Pobrežju. Poleg soproga je zapustila hčerko edinko in dva vnuka. Na Dobrni je umrla 41letna Marija Meslova s Strmca, v Laškem pa 77letna Ursula Fermetova z Rečice.

Poroke. Na Dobrni sta se poročila Vinko Strahovnik in Roza Sardonerjeva iz Pesjega. V Laškem sta se poročila Bogomir Blagočinski in Ivana Kaseznikova iz Škofje vasi.

Nesreče. Na Felberjevem otoku se je ponesrečil 14letni Gotthard Schädler iz Maribora. Padel je čez skale in se porazil na desnem kolenu ter se tudi drugače poškodoval. Na Pobrežju je trčila 34letna železničarjeva vdova Katarina Arehova, ko se je s kolegom peljala domov na Tezno, z nekim drugim kolešarjem in je dobila poškodbe na glavi, obeh nogah in v trebuhu. Obležala je nezvestava, nakar so jo pripeljali v mariborsko bolnišnico. Osemletna učenka Angela Planinskova je bila na cesti odbita od nekega avta in ima hudo poškodovano koleno. V nekem mariborskem podjetju se je Hinko Leskovar za šalo boril z nekim tovaršem in ima občutno poškodovan vrat. V nekem drugem mariborskem podjetju pa je Stefan Fink nesrečno padel in si nalomil desno nogo. — Na Gornji Polskavi se je v terek popoldne primerila huda avtomobilska nesreča. Tovorni avto, v katerem se je peljalo več delavcev, je bil namenjen v St. Lenart v Slovenskih goricah. Iz neznanega vzroka je naenkrat skočil iz avta 38letni delavec Miha Roškar. Treščil je silovito ob tla in je poleg drugega utrpel hud zlom v bokih. Poškodovanci leže v mariborski bolnišnici.

Drugi simfonični koncert v Celju bo prirejen drevi v okviru dneva glasbe. Priredi ga celjski mestni simfonični orkester v veliki dvorani Nemškega doma. Dirigiral bo vodja celjske okrožne glasbene šole Gustav Müller. Na sporedu so Vivaldi, Bach, Händl in Haydn. Kot pianistinja bo sodelovala Hilda Försterjeva iz Judenburga, kot pevka pa Marija Tutta, ki je prejnjše čase bivala v Ljubljani, zdaj pa je pevska učiteljica v Trbovljah.

Posledice hude zime v lovskih revirjih. Minula zima je vespovsod zahtevala hude žrtve med divjadjo. Zato je treba letos omejiti odstrel le na majhno število šibke divjadi. Vsač odstrel večje divjadi je treba tri dni prej prijaviti lovskemu mojstru, kjer se dobe tudi začetni prijavni formulirji. Trofeje je treba shraniti za poznejši dokaz.

Hrvatski mladinski voditelji v Dobovi. Na povabilo nemškega mladinskega vodstva se je odpravilo h kulturnemu zborovanju in h tekmanu Hitlerjeve mladine 50 hrvatskih mladinskih voditeljev v Weimar. Ko so se 15. t. m. pripeljali iz Zagreba na obmejno postajo iz Brežic. Ob sprejemu je izrazilo 33letna gostilničarka Jožefa Kudrova iz Maribora je padla na cesti in je dobila globoko vreznino nad levim očesom ter poškodbe na obeh rokah. 16letna Rozika Kovčeva pa je dobila sunek od avta in se je hudo poškodovala na kolenu,

Premiera. Mariborsko gledališče bo zaključilo sezono 15. julija. Poslednja premiera bo drevi in sicer bodo vpriporili opereto »Madžarska svatba«, ki jo je uglašil Nico Dostal. Premiero je pripravil Hans Heino Wendenhöfer, ki bo ob tej priliki praznoval 30-letnico, odkar je igralec, in 25letnico, odkar je režiser.

Z Gorenjskega

Izvajanja miništra Leya. V daljšem govoru v Celovcu je minister dr. Ley rekel, da gre v današnji vojni za življenje vsakega posameznika Nemca, kajti če bi se zgodilo, da bi bili premagani, ne bi ostalo nič, kar bi se spominjalo na nemško ime. Boljševiški roj bi požril Nemčijo. In muke, ki bi si jih izmislili Judež, se ne dajo dovolj črno naslikati. Zato je treba storiti vse za zmago. Kdor je toliko strahopeten, da se bi bal boriti do kraja, naj bo dosleden in naj da mesta svojim sosedom. Nikakor pa naj ne misli, da bo lahko na stroške bojevnikov udobno živel doma. Vsi Nemci se morajo skupno boriti za vsakdanji kruh. Ovdje je govoriti, kaj vse bi radi in kaj vse bodo Nemci po vojni storili. Najprej pa je treba doseči zmago, kajti, če te ne dosežemo, se ne bo nič izpolnilo, marveč bo sledil propad. Zapoved se glasi: Ustvarjati je treba več kakor doslej! Ta zapoved je ostra in brezobzirna, je rekel dr. Ley. Kdor se ne bo boril in kdor neče delati, bo uničen. Banditi ne morejo zadržati današnje velike dobe, zato moramo ostati trdi in ne smemo popustiti. Podobno je dr. Ley govoril tudi v Gradcu, kjer je zaključil: »To je veličastna in kljub vsej svoji teži vzvišena doba, v kateri živimo. Še lepša in še bolj vzvišena doba pa je pred nami, ko bo zmaga dosežena. Če obstoji kak paradiz, ne more biti lepši od Nemčije.«

Nove živilske nakaznice se pravkar delijo za dobo od 29. junija do 26. julija. Obroki ostanejo v bistvu neizpremenjeni. Novost je ta, da bodo poslej tudi sadni sirupi na nakaznicah.

Krajevna skupina v Dravogradu je bila prvič sklicana h glavni skupščini. Posamezni člani, ki so v službi v različnih pokrajnih Nemčije, so pripovedovali svoje doživljanje in izkušnje. Sklenjeno je bilo, da uredijo novo športno igrišče.

Gorenjski fantje in mladenke, ki so zaposleni pri kmečkem delu v špitalskem okrožju na Korškem, so se nedavno zbrali k sestanku. Kakor poroča gorenjski tednik, je splošni razgovor o morebitnih pomanjkljivostih in težavah pokazal, da je pri kmetih sicer veliko dela, da pa ravnanje, prehrana in pastanitev zadovoljujejo. Zvečer so se fantje in dekleta spet odpeljali na kmetije, kjer so zaposleni.

Umrila je v Celovcu nagie smrti uradnica Heda Mandelčeva, doma iz Kranja. Prepeljali so jo v rodno mesto, kjer je bila 12. t. m. pokopana.

V šenčurju pri Kranju je pogorela hišica Marije Vidmarjeve, ker so se otroci igrali z vžgalicami. — Pred kratkim je bilo ustanovno zborovanje združenja bivših bojevnikov iz šenčurja in Cerklja. — Skrbstveni urad za matere in otroke se je vselil v nove službene prostore. Staro gospodarsko poslopje na cerkvenem prostoru bodo zdaj porušili, da se bo promet lažje razvijal.

Nova žrtev planin. Hotelirjev sin Roman Šmalc od sv. Ulrika ob Osojskem jezeru je plezal na Kaibling. Ta hrib stoji okraj Admonta in je visok 1207 m. Mlademu plezalcu je spodrsnilo in je obležal mrtev v prepadu. Prepeljali so ga v domači kraj.

SPORT

Boksarji, to so pravi tiči!

(Iz razgovora med boksarjem Paolinom in bikoborcem iz Španije)

Slavna Baska, nekdo skromnega drvarja in poznejše svetovnega prvaka v boksu Paolina smo skoraj že vsi pozabili. Kdo ve, ali še živi, bog ve, kaj dela in ali še kdaj misli na svojo priljubljeno športno panogo? Zadnje, kar smo slišali o njem, je bilo, da se je med špansko meščansko vojno boril na strani Caudilla. In vendar ga je zadnji čas nekdo iztaknil nekje, toda ne v borbi na deskah — saj je rokavice že davno obesil na klin — temveč je le čisto slučajno prišel v roke nekemu novinarju, ki ga je nekolkokrat izprašal, kaj in kako.

Prav za prav ta razgovor niti ni bil intervju, temveč sta se Paolino in ta novinar samo nepričakovano srečala v nekem lokalu v San Sebastianu, kjer si je prav tisti čas Paolino privezoval dušo s kozarcem vina.

— Res je, tako je začel pripovedovati, — da večkrat stopim v ta lokal, če mi je znanj preveč dolgočasno. Kadar se naveličam svojih vsakdanjih opravkov, potem obiščem tu in tam ta lokal in se nekoliko razvedim v drugačnem zraku. Sicer pa sem se posvetil kmečkemu delu, ki mi nalaga vsako jutro 8 ali 10 km hoda na polja in domov. Preživljam pa se v splošnem samo še od tega, kar mi donaja posestvo.

— In v čistem, kako pa kaj z boksarsko stvarjo? — je vprašal novinar.

Paolino je nekako nejevoljen odkimal in ga zavrnil precej na kratko: — Zda smo se vsedli za peč in so vse te stvari že daleč za nami. Toda, če bi bilo treba, bi pa lahko še koga položil na tla.

Ta hip se je pojavil v prostoru znani bikoborec in slavni toreador Victoriano de la Serna.

— Ali se še spominjate, — tako je ogovoril toreador Paolina, — kako ste se pred kratkim tresli kakor šiba pred mladim bikom? Nevaren posel, tale naš toreadorski! Ali ne?

— Komaj na polovico tako nevaren kakor naš, — je dejal Paolino, — saj vam ni treba drugega, kakor nekajkrat zamahniti z ono rdečo čunjo in vaš bik jo pobere izpred vas. Mi boksarji, mi pa smo zmerom drug ob drugem.

— To je že res, toda naš toreador je tudi mnogo ranjenih pri delu, — je menil bikoborec.

— Prav. Toda, kadar ste ranjeni, potem vas pač odnesejo in je konec vsega. Mi boksarji pa smo ranjeni po večkrat v enem dvoboju, toda boriti se moramo dalje. Mi ne smemo samo sprejemati udarcev, temveč jih moramo tudi vračati.

— Toda, ali ni sunek, ki ga človek dobi od bikovega roga, hujši kakor pa udarec še tako močnega boksarja?

— Le ne govorite preveč o rogovi! Saj vemo dobro, da vas včasih bik samo z repom obide okrog ušes in že morate v bolnišnico in potem vas tam lečijo kakor največjega junaka. Kaj pa mi? V borbi proti Joe Louisu sem si na dveh mestih zlomil roko, razen tega izpahnil še komolec, povrhu vsega pa se mi je še v ustih majala cela vrsta zob. V takšnem stanju sem se moral boriti še celih pet krogov. Tega ne bi vzdržal noben toreador.

Novinar je ves ta čas poslušal razpravo obeh prvakov iz obeh različnih kategorij in se ni upal pristaviti niti tega, da je toreador prav gotovo pretiraval težave v bor-

bah z bikom. Sporno vprašanje, ali so večji tiči toreadorji ali boksarji, je ostalo torej nerešeno.

Zdravo plavanje

Plavanje spada gotovo med one športne panoge, ki najbolj zanesljivo in če jih gojimo redno, tudi najbolj izdatno pospešuje zdravje. Te koristi pri plavanju izvirajo predvsem iz ugodnega vpliva, ki ga povzroča gibanje v vodi na krogotok, na dihalne organe in na mišičevje. Ne glede na to, v kakšnem slogu plava človek, zmerom delujejo skoraj vse mišice in se pri tem krepijo. Posebno dragoceno je v tem pogledu prsno plavanje, ker zaradi posebne lege telesa v vodi se prav posebno krepi hrbtne mišice in privaja telo na lepo in zdravo držo. Saj je znano, da spadata med najbolj nevarne posledice raznih sedežnih poklicev tako imenovani skrivljeni hrbet, kakor tudi pojav tesnih prsi, v katerih se srce in pljuča ne morejo razvijati kakor treba in se zato v njih pojavljajo bolezni raznih organov. Redno plavanje po prsni strani je gotovo najboljšo sredstvo, da se odpravijo te zmanjane telesne hibe.

Kdor pa hoče res najbolj koristno uživati kopeli, se mora pri tem vendarle ravnati po nekaterih splošnih pravilih. Med temi je na primer dovolj dobro znano ono, da človek ne sme iti v vodo s polnim želodcem, kajti takšen želodec ima tedaj opravka s prebavo in potrebuje zato večjega dotoka krvi. Srce pa ne more istočasno zadostno preskrbovati s krvjo kože, ki se ohlaja zaradi vode, in pa prebavnih organov, ki so takrat tudi zaposleni. Prav tako pa kopanje tudi ni priporočljivo tedaj, če je človek teš, ker mišice pri delu ne potrebujejo samo kisika, temveč tudi druge krepilne snovi.

Ostala splošno znana pravila za kopanje na prostem so dalje: Ne hodi v vodo preveč pregret, ne skači takoj v vodo, temveč si ohladi prej srčno stran in tilnik ter potopi pred plavanjem glavo popolnoma pod vodo. Ne stoj brez potrebe v vodi, temveč se stalno premikaj! Odrasli ljudje bi ne smeli biti v vodi več kakor 15 minut, kar velja posebno za slabše rejene, ki nimajo pod kožo zadostnih maščob, da bi jih varovale pred prehladom. Slednjič ne skači v neznano vodo in po možnosti se sploh ne hodi kopat v neznane reke brez družbe.

Kdor bo vse to upošteval, se bo sam na sebi lahko prepričal, da je plavanje najboljše zdravilo.

V nekaj vrstah

Teniško tekmovalstvo za rimski pokal med Italijo in Madžarsko se bo začelo danes v Rimu in bo trajalo do ponedeljka. Za Italijo bo igral razen že dosedaj upoštevanih igralcev tudi znani odlični tenisač Rado, ki pri dosedanjih tekmah brez pravega razloga ni bil določen v reprezentanco. Madžarska ekipa je že v sredo dospela v Rim iz Genove v znani postavi s svojim mojstrom Asbothom na čelu.

V nogometnih tekmah za beograjski pokal so bili zadnji čas knjiženi še tile rezultati: BSK — Obilič 7:0, Mitlić — Čučarićki 1:0, SK 1913 — Vitez 4:0, Bask — Edinstvo 1:0, Sloga — Balkan 1:0. V tabeli vodi SK 1913 pred BSK in Baskom.

Na Jesenicah so pred kratkim imeli večjo liahkoatletsko prireditev, na kateri so poleg domačinov nastopili tudi nekateri gostje iz Zelnega. Najboljše izide so postavili naslednji Jesenčani: na 1500 m Knific s 4:36, na 5000 m Benedičič s 17:26, v skoku v višino Klmar z 1.66 ter isti atlet tudi v disku in krogli z znankama 36.40 m odnosno 12.33 m.

Italijanska nogometna reprezentanca se je že začela pripravljati za svoj naslednji mednarodni nastop, ki bo po vsej priliki v drugi polovici julija v Stockholmu. V zvezi s to turnejo so krožile tudi verzije, češ da se bodo Italijani na povratku s švedske ustavili tudi na Danskem za drugo mednarodno tekmo, vendar pa do zdaj še ni nobenega potrdila o tem načrtu.

Italijanski veslači bodo danes in jutri angažirani na veliki veslaški prireditvi v Grünau blizu Berlina. V močni konkurenci številnih domačin, pa tudi nekaj švicarskih čolnov, bodo startali v štirih raznih disciplinah, med njimi tudi v osmercu.

Naknadno se je prijavila za članico nove evropske zveze profesionalnih boksarjev s sedežem v Rimu tudi Rumunija, katere delegat na kongresu samem še ni imel pooblastila za tako prijavo.

Kakor poročajo z Dunaja, je tamkaj odlični atlet Pector dosegel v kopju neverjetno dobro znamko — 69.53 m.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 20. JUNIJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovensščini. 7.45: Pesmi in napetvi; v odmoru (8.00) napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Pianistični duo Seifert-Demšar. 12.40: Koncert sopranistke Sigride Richthofen. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensščini. 13.20: Lepe pesmi od večeraj in danes (orkester vodi dirigent Petralia). 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Operetna glasba. 14.35: Poročila v slovensščini. 15.00: Pokrajinski vestnik v slovensščini. 17.10: Nove plošče Cetra. 17.55: Dr. Maja Rupert: Zdravje gospodinjic. Predavanje v slovensščini. 19.30: Poročila v slovensščini. 19.45: Koncert terceta sester Stritarjevih. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Lirična prireditev družbe EIAR: Arležanka, opera v treh dejanjih in slikah L. Marenka, glasba F. Cilea. V odmorih: predavanje v slovensščini; zanimivosti v slovensščini. Po operi: Poročila v italijanščini.

Inserirajte v »Jutru«!

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dekle

s znanjem nemškega jezika in pospravljanja, dobi takoj službo k dvema otrokoma. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna in poštna dobi dobro plačo«. 8129-1

Poštno služkinjo

ali postreznico, ki zna kuhati, sprejemati. Nastop takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8164-1

Postreznico

s znanjem kuhanja, takoj išče Kosomovič, Moste, Ribniška 15. 8157-1

Kuharico

čisto, z daljšimi sprejeli, išče dvočlanska družina sredi mesta, lahko za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8197-1

Službe išče

Beseda L — 30, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 2.—.

Šivilja

prosta učna doba. Želi dobiti mesto kot pomočnica. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8156-2

Prodaj

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Perzijske preproge

originalne, zelo lepi komadi, napravljeni pri ABC, Ljubljana, Medvedova 8, poleg kolodvora Šiška. 8185-5

Brizgalne

za brizganje vrta in dreva dobiti pri Ilerič, Cesta 29. oktobra 13, telefon 37-54. 8196-6

Kupim

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Kupim

moderno jedilnico in kuhinjsko opremo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Jedilnica in kuhinja«. 8136-12

Krojaške odpadke

vojnene in bombažne, pletilske ter šiviljske odrezke, kakor vse tekstilne odpadke kupuje: Gerkman, Hrenova ul. 8. J-99-M

Ping-pong-mizo

kupim. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8170-7

Kupimo

dobro ohranjene sode, male in transportne. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hrastove«. 8193-7

Auto, moto

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

DKW motocikle

še nekaj komadov po tovarniških cenah prodaja zastopstvo Lovše, Celovška cesta 95. 8110-10

Kolesa

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Stare bicikelj gume

(zračnice in plaste) ter kompletne bicikle in njih dele, karbid in vreče, vsako količino, kupimo. Generator delavnica, Tyrševa 13 (levo dvorišče), tel. 29-27. 8177-11

Pozor, tricklji!

Vaše kolo vzamemo v račun in vam istočasno dobavimo nov tricikelj z nekaj doplačila, katere imamo v različnih velikostih na zalogi. Specialna delavnica za tricikle, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče), tel. 29-27. 8178-11

Nekaj rabljenih

trickljev

po znižani ceni napravljen. Eventuelno vzamemo v račun bicikelj, Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče), tel. 29-27. 8179-11

Pohištvo

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Elegantno spalnico

iz orehove korenine poceni prodaja: Pohištvo Gluhak, Florijanska 19. 8130-12

Posest

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Stavbno parcelo

v severnem delu mesta po zelo ugodni ceni prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ob cestni«. 8169-20

Lepo zemljišče

ob Gradščici, ležeče ob obeh cestah na Glincih, po zelo ugodni ceni prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 8194-20

Sobe išče

Iščem

lepo, zračno, opremljeno sobo s souporabo kopalnice, po možnosti s hrano, v središču mesta. Zivila dam tudi sam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soliden domačine«. 8147-23a

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Dvokolesni vozček

smo v četrtlet zamenjali pri urarju Franc Wölfin, Gosposvetska c. 8150-27

Informacije

Beseda L — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—.

Inserati v „Jutru“ imajo velik uspeh!

+

Umrli nam je naš iskreno ljubljani mož, oče, stari oče, tast, stric in svak, gospod

Bassin Roger

višji finančni svetnik v pokoju

dne 18. t. m. ob ½ 11. uri zvečer, previden s tolažili sv. vere.

Blagopokojni leži do pogreba na domu, Strossmayerjeva 16. Pogreb bo v soboto, dne 20. junija 1942 ob ½ 6. uri popoldne z žal — kapele sv. Nikolaja — k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 27. junija t. l. ob 8. uri v cerkvi sv. Petra.

LJUBLJANA, dne 18. junija 1942.

Bassinovi in sorodstvo

+

Umrli je naš nadvse skrbni, dobri oče, stari oče, tast i. t. d., gospod

IVAN LOKAR

nadučitelj v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 20. t. m. ob pol 5. uri od kapelice v gradu Kodeljevo na pokopališče v Štepanji vasi.

Sv. maša zadušnica bo v soboto, dne 27. t. m. ob 6. uri v cerkvi pri Božjem grobu v Štepanji vasi.

Ljubljana, dne 19. junija 1942.

Zalujoci: JANKO, ANTON, FRANCE sinovi — GIZELA, om. ZEN, ZORA, om. ČERČEK — hčeri in ostalo sorodstvo

NIVA IN MIKI

Ko sta se do dobrega najedla rib in ponvičnika in si je Challoner prižgal pipo, je mož izrekel, kar mu je bilo na misli.

»Jutri pojdem in poiščem medvedko,« je dejal. Miki, ki je sedel nedaleč od žerjavice, je zatrepljal z repom po tleh, kakor bi hotel reči, da posluša.

»Medvedka dobiš za tovariša; dekle se bo valjalo od smeha.«

Miki je še hitreje zatrepljal. »Imenitna misel!« je menda hotel reči.

»Premišli,« je nadaljeval Chaloner in se zagledal psu čez glavno tisoč milij v daljavo. »Štirinajst mesecev! A zdaj se vendar že vračava domov. Ukrotim vaju, tebe in medvedka, za sestrice, ki jo imam tam doli. Upam, da ti bo všeč. Ti, uboga mrcina, je ne poznaš, a zato me nikar takisto ne glej kakor 'tota' na kolu. Preveč živalski si, da bi si mogel zamisliti, kako je lepa. Si videl nocoj solnčni zahod? Nu, moja sestra je še lepša. Strmiš, Miki, kaj? Nič nimaš pripomniti? Če je tako, pomoliva in leziva spat.«

Challoner je vstal in stopil v šotor. Členki so mu zapokali. Življenje mu je utripalo po udih kakor velikani. Miki, ki prav do zadnjega hipa ni nehal migati z repom, se je pobral na predolge noge in krenil za gospodarjem proti skupnemu ležišču.

Ob sivem jutrnjem svitu enega izmed prvih poletnih dni je Challoner zakuril, kakor hitro je prišel iz šotora. Miki se mu je kmalu pridružil. Gospodar mu je zavezal okoli vratu staro šotorno vrv, konec

vrvi pa zadrnil okrog mladega drevesa. Drugo, enako dolgo vrv je privezal na oba konca vreče z živili, tako da jo je mogel oprti preko rame. O prvem rožnatem dihu zarje, ki je oznanjala solnce, je bil naređ, da jo ubere po sledi za Nivo in njegovo materjo. Videč, da ga gospodar zapušča, je jel Miki žalostno cviliti, in ko se je mož ozrl, ga je videl, kako vleče za vrv in se nalik mehanični igriči valja po tleh. Še četrtil milje daleč je slišal Mikijeve prošee očitke. Današnja naloga ni pomenila Chalonerju zgolj veselja, kajti njegov namen ni bil samo ta, da bi ujel medvedka in ga spiril z Mikijem. Potreboval je mesa, in medvedina je morala biti zdaj, ob začetku poletja, na moč okusna; toda pred vsem se je moral založiti z mastjo. Če bi se mu posrečilo ubiti zver, bi mu to prihranilo obilo časa, ki bi ga sicer zapravil na povratku v omikane kraje. Ura je bila osem, ko je našel Nuzakine in Nivove sledi, na kraju, kjer je Nuzak pred štirimi ali petimi dnevi ribarila in kamor se je bila z mladim snoči vrnila, da se najesta gnilih rib.

Challoner je bil presrečen. Zdaj je zanesljivo vedel, da ju najde ob potoku ali vsaj ne daleč od njega. Veter je bil ugoden, zato je kar najoprežnejše krenil naprej in držal puško naređ za ugodni trenutek.

Uro ali kaj je enakomerno in mirno stopal ob vodi, pazel na vsak najmanjši šum in na vsako gibanje pred seboj, ter zdaj pa zdaj ovlažil prte in jih nastavil vetru, češ, da se ni izprevrgel. Toda pomagala mu ni samo prevejanost: vse se je obračalo njemu v korist.

Na širokem, ravnem mestu doline, kjer se je reka

cepila na deset ali dvanaest rokavov, sta koracala po skalnih jamah med peščinami Niva in njegova mati ter si brezbrizno iskala rakov za kosilo. Še nikoli se ni zdel Nivi svet tako lep. Hrbtina dlaka se mu je ježila na toplem solncu kakor mačku, ki prede. Igral se je po lisah mokrega peska